

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**VPLIV PREHODA NA MSRP 17 NA PRIKAZ OBVEZNOSTI DO
VIROV SREDSTEV SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC**

Ljubljana, september 2024

ŽIGA ZADRAVEC

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Žiga Zadavec, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Vpliv prehoda na MSRP 17 na prikaz obveznosti do virov sredstev slovenskih zavarovalnic, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko izr. prof. dr. Barbaro Mörec

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.
11. da sem preveril verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

1	UVOD	1
2	MSRP 4 – ZAVAROVALNE POGODBE	3
2.1	Zakonska ureditev v Sloveniji.....	5
2.2	Klasifikacija zavarovalnih pogodb	6
2.3	Merjenje zavarovalnih pogodb	8
2.3.1	Prenosne premije	9
2.3.2	Škodne rezervacije.....	9
2.3.3	Matematične rezervacije	12
2.3.4	Test LAT.....	13
2.4	Kritike MSRP 4 in potreba po uvedbi novega standarda	14
3	MSRP 17 – ZAVAROVALNE POGODBE	15
3.1	Uvod v standard MSRP 17	15
3.2	Ločevanje sestavin od zavarovalne pogodbe	17
3.3	Opredelitev skupin zavarovalnih pogodb	18
3.4	Začetno pripoznanje skupine zavarovalnih pogodb	20
3.5	Modeli za merjenje.....	21
3.5.1	Splošni model merjenja zavarovalnih pogodb GMM/BBA	21
3.5.2	Pristop razporejanja premij PAA.....	27
3.5.3	Pristop prilagodljivega zaslužka – pristop spremenljive provizije VFA	29
3.6	Razkritja	30
4	PRIMERJAVA STANDARDOV MSRP 4 in MSRP 17	32
5	ANALIZA VPLIVA PREHODA NA MSRP 17 NA PRIKAZ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC	35
5.1	Rezultati analize primerjave bilance stanja – OBVEZNOSTI.....	37
5.2	Zadolženost	42
5.2.1	Rezultati analize primerjave bilance stanja – KAPITAL	42
5.2.2	Rezultati analize primerjave bilance stanja – SREDSTVA.....	49
6	SKLEP.....	55
	LITERATURA IN VIRI	57

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Izboljšave, uvedene z MSRP 17	33
Tabela 2:	Primerjava obveznosti na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022	37
Tabela 3:	Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz obveznosti – Zavarovalna skupina Sava	39
Tabela 4:	Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz obveznosti – zavarovalnica Grawe ..	40
Tabela 5:	Vpliv prehoda na vrednost zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti – zavarovalnica Grawe	41
Tabela 6:	Primerjava kapitala na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022	42
Tabela 7:	Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz kapitala – Zavarovalna skupina Sava	44
Tabela 8:	Vpliv MSRP 9 in MSRP 17 na akumuliran drugi vseobsegajoči donos in na zadržani poslovni izid preteklih let	45
Tabela 9:	Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz kapitala – zavarovalnica Grawe	46
Tabela 10:	Skupni vpliv na kapital – zavarovalnica Grawe	46
Tabela 11:	Sprememba obveznosti v primerjavi s spremembo kapitala	48
Tabela 12:	Razmerje med dolgom in kapitalom	48
Tabela 13:	Primerjava sredstev na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022	50
Tabela 14:	Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz sredstev – Zavarovalna skupina Sava	51
Tabela 15:	Sprememba obveznosti v primerjavi s spremembo sredstev	53
Tabela 16:	Razmerje med dolgom in sredstvi	54

KAZALO SLIK

Slika 1:	Za koga je veljal MSRP 4	4
Slika 2:	Škodne rezervacije	11
Slika 3:	Kratek pregled zahtev za oddelitev nezavarovalne sestavine in navedba ustreznih standardov, ki jim je treba slediti	18
Slika 4:	Začetno pripoznanje – razvrščanje po zavarovalnih portfeljih, skupinah in času	19
Slika 5:	Vrednotenje zavarovalnih pogodb v skupini po splošnem modelu	22
Slika 6:	Dva primera pri začetnem pripoznanju	26
Slika 7:	Prikaz pogodbene storitvene marže ob začetnem pripoznanju	26
Slika 8:	Primerjava obveznosti na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022 (v EUR)	38
Slika 9:	Primerjava kapitala na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022 (v EUR)	43
Slika 10:	Primerjava sredstev na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022 (v EUR)	50

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

BBA – (angl. Building Block Approach); Pristop gradbenih blokov

BEL – (angl. Best Estimate Liability); Najboljša ocena zavarovalnih obveznosti

CR – (angl. Claim reserve); Škodne rezervacije

CSM – (angl. Contractual service margin); Pogodbeno storitvena marža

DPF – (angl. Discretionary participation features); Pogodbe z možnostjo diskrecijske udeležbe

EFCF – (angl. The expected fulfilment cash flows); Znesek denarnih tokov, ki so potrebni za izpolnitev pogodbenih zavez

EIB – (angl. European Investment Bank); Evropska investicijska banka

EU – (angl. European Union); Evropska unija

EUR – evro

FRA – (angl. Full Retrospective Approach); Popolni retrospektivni pristop

FVA – (angl. Fair Value Approach); Pristop izračuna po pošteni vrednosti

GMM – (angl. General Measurement Model); Splošni model merjenja

IASB – (angl. International Accounting Standard Board); Mednarodni odbor za računovodske standarde

IBNER – (angl. Incurred but not enough reported); Škode, ki so sicer že prijavljene, vendar ne v zadostni višini

IBNR – (angl. Incurred but not reported); Obveznosti za nastale škode, ki še niso prijavljene

LAT – (angl. Liability adequacy test); Test ustreznosti oblikovanih obveznosti

LIC – (angl. Liability for incurred claims); Obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane

LRC – (angl. liability for remaining coverage); Obveznosti za preostalo kritje

MR – (angl. Mathematical reserve); Matematična rezervacija

MRA – (angl. Modified Retrospective Approach); Prilagojen pristop z nekaterimi poenostavitvami

P&L – (angl. Profit and Loss Statement); Izkaz poslovnega izida

PAA – (angl. Premium Allocation Approach); Pristop razporejanja premij

RA – (angl. Risk Adjustment); Prilagoditev za tveganje

RBNS – (angl. Reported but not settled); Obveznosti za nastale in prijavljene škode

ROE – (angl. Return on equity); Čista donosnost kapitala

RS – Republika Slovenija

TVM – (angl. Time value of money); Časovna vrednost denarja

UPR – (angl. Unearned premium reserve); Rezervacije za prenosne premije

VFA – (angl. Variable Fee Approach); Pristop prilagodljivega zaslužka

ZGD-1 – Zakon o gospodarskih družbah

ZTR – Zavarovalno tehnične rezervacije

ZZavar – Zakon o zavarovalništvu

1 UVOD

Nov Mednarodni standard za računovodsko poročanje 17, ki ureja zavarovalne pogodbe (v nadaljevanju MSRP 17), je začel veljati 1. 1. 2023. Nadomestil je Mednarodni standard računovodskega poročanja 4 (v nadaljevanju MSRP 4), ki je veljal od 1. 1. 2005 dalje. MSRP 17 morajo upoštevati vse zavarovalnice, saj izdajajo zavarovalne pogodbe. Cilj novega standarda je tako izboljšati ustreznost, primerljivost, preglednost in kakovost računovodskih izkazov (Yousuf in drugi, 2021).

Mednarodni odbor za računovodske standarde (angl. International Accounting Standard Board, v nadaljevanju IASB) je uvedel nov standard MSRP 17, zato ker je bil MSRP 4 leta 2004 sprejet kot vmesni oz. začasni standard z namenom, da bi ostal v uporabi v predhodnem obdobju, dokler ustrezeni novi standard ni bil sprejet. MSRP 17 je celostno uredil in določil računovodsko poročanje za zavarovalne pogodbe. Na podlagi MSRP 4 so namreč zavarovalnice za poročanje o zavarovalnih pogodbah lahko uporabljale širok nabor računovodskih praks, ki so bile skladne z nacionalnimi računovodskimi zahtevami in njihovimi različicami (IFRS Foundation, 2017b). Vendar pa je imel MSRP 4 preveč pomanjkljivosti, da bi ga lahko uporabili za primerjavo finančne oz. poslovne uspešnosti zavarovalnic v mednarodnem okolju. Le-ta ni urejal merjenja zavarovalnih pogodb, zato so različne zavarovalnice (glede na vrsto posla, glede na državo, iz katere prihajajo, itd.) to izvajale na različne načine. Zaradi tega se računovodskih izkazov med zavarovalnicami v mednarodnem okolju ni dalo primerjati (Wonda, brez datuma).

MSRP 17 torej odpravlja glavne pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v zvezi z MSRP 4. V skladu z MSRP 17 velja, da (Wonda, brez datuma):

- se za vse zavarovalne pogodbe uporablja enotna računovodska usmeritev;
- so zavarovalnice v mednarodnem okolju zaradi enotne računovodske usmeritve bolj primerljive;
- se v vsakem poročevalskem obdobju ocene prihodnjih denarnih tokov posodobijo;
- se uporablja diskontna stopnja, ki temelji na pogodbenih denarnih tokovih.

MSRP 17 je predpisal metodo obračunavanja zavarovalnih pogodb in s tem spremenil način pripoznavanja prihodkov, način pripoznavanja dobička, vrednotenje zavarovalnih obveznosti. Posledično je spremenil tudi več ključnih računovodskih kazalnikov, kar naj bi pomembno vplivalo na prikaz finančnih rezultatov zavarovalnic.

Zavarovalnice so do uvedbe MSRP 17 prikazovale obveznosti zavarovalne pogodbe s tehničnimi rezervacijami, katerih glavni del sestavljajo prenosne premije (odloženi prihodki od premij), škodnimi rezervacijami (vnaprej vračunane škode) in matematičnimi rezervacijami (sedanja vrednost denarnih tokov iz premij življenjskih zavarovanj). Z uvedbo MSRP 17 pa imajo zdaj zavarovalnice v bilanci stanja postavko obveznosti iz zavarovalnih in pozavarovalnih pogodb namesto zavarovalno-tehničnih rezervacij. Pomen

rezervacij se s preходом na MSRP 17 ni spremenil. Razlika od MSRP 4 je samo v tem, da se v sklopu MSRP 17 rezervacije bolj natančno merijo in tudi poročajo.

Glavna novost novega standarda MSRP 17 je pripoznavanje dobička skozi celotno življenjsko dobo zavarovalne pogodbe, ne pa zgolj ob pripoznanju ali ob izteku pogodbe (kot se je to delalo v slovenskih zavarovalnicah pri MSRP 4). Ta novost naj bi zagotovila bolj pregleden prikaz dobičkonosnosti poslovanja.

Uvedba MSRP 17 naj bi tako izboljšala primerljivost računovodskih izkazov med zavarovalnicami. S tem se bosta povečali tudi transparentnost in kakovost računovodskega poročanja. Vendar pa obstajajo tudi slabosti MSRP 17, saj se še vedno lahko pojavijo neskladja med merjenjem obveznosti in sredstev, ki podpirajo obveznosti (Capps in drugi, brez datuma).

Namen magistrskega dela je prikazati spremembe pri strukturi obveznosti do virov sredstev slovenskih zavarovalnic, ki jih je prinesla uvedba MSRP 17 v letu 2023. V magistrskem delu so predstavljeni MSRP 4 in MSRP 17 ter teoretične in empirične razlike med njima. Posledično je magistrsko delo namenjeno predvsem vlagateljem, ki morajo razumeti, kakšen je vpliv prehoda na nov standard na višino obveznosti do virov sredstev in kakšen je vpliv (ne)uspešnosti poslovanja na le-te.

Cilj magistrskega dela je predstaviti in proučiti zahteve novega standarda MSRP 17 ter nato analizirati vpliv njegove uvedbe na prikaz obveznosti do virov sredstev v slovenskih zavarovalnicah. V ta namen sta predstavljeni zahtevi prejšnjega standarda MSRP 4 in novega MSRP 17 ter teoretična primerjava med njima. Na koncu je prikazan vpliv prehoda na MSRP 17 prek primerjalne analize, kjer je praktično preverjen učinek novega standarda MSRP 17 na prikaz obveznosti do virov sredstev na izbranih slovenskih zavarovalnicah (Zavarovalna skupina Triglav, Zavarovalna skupina Sava, zavarovalnica Grawe in zavarovalnica Generali).

Magistrsko delo odgovarja na naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kako se MSRP 17 razlikuje od MSRP 4?
- Kako je uvedba MSRP 17 vplivala na pripoznavanje obveznosti do virov sredstev v slovenskih zavarovalnicah?
- Kakšen je vpliv uvedbe MSRP 17 na prikaz zadolženosti?

Metodologija raziskovalnega dela vsebuje povezovanje več metodoloških pristopov. Magistrsko delo vključuje tako teoretični del kot tudi empirično analizo. V prvem delu magistrskega dela je z opisno metodo, metodo kompilacije in komparacije predstavljena analiza standardov MSRP 4 in MSRP 17. V tem delu magistrskega dela je opisan pregled ključnih zahtev obeh standardov. To je predstavljeno s pomočjo primarnih virov, kot so določila MSRP 4, MSRP 17 in slovenske zakonodaje, kot tudi s pomočjo pregleda navedb v strokovni literaturi in člankih, pri čemer so uporabljeni tako slovenski kot tuji viri. Delo

se opira tudi na različne razlage standardov, ki so jih objavila velika revizijska podjetja, kot so Deloitte, PricewaterhouseCoopers (v nadaljevanju PWC), Klynveld Peat Marwick Goerdeler (v nadaljevanju KPMG) in Ernst&Young (v nadaljevanju EY). Za spoznavanje raziskovalne tematike sta uporabljena deduktivni in induktivni pristop.

V drugem delu magistrskega dela so zbrani podatki analizirani s primerjalno vsebinsko analizo letnih poročil izbranih slovenskih zavarovalnic (primerjava med prikazom obveznosti do virov sredstev na dan 31. 12. 2021 in na dan 1. 1. 2022), da bi bile odkrite podobnosti in razlike v tem, kako je bil opravljen prehod zavarovalnic, kakšne metode so bile izbrane in kako je bil posledično prikazan njihov finančni položaj. Prehod na ta dva datuma gledamo zato, ker so morale zavarovalnice pripraviti tudi podatke za primerjalno obdobje. To pomeni, da če se je standard začel uporabljati s 1. 1. 2023, so zavarovalnice morale skladno z novimi določili pripraviti tudi podatke za primerjalno leto 2022, kar pomeni, da so prikazale prehod že na dan 1. 1. 2022. Zavarovalnice vpliva tega prehoda niso natančno prikazale že v letnem poročilu za leto 2022, zato je to moč razbrati šele iz letnih poročil za leto 2023. Na podlagi opravljene analize je predstavljeno, kakšen je učinek uvedbe MSRP 17 na prikaz obveznosti do virov sredstev v slovenskih zavarovalnicah. Poleg tega so v tem delu prikazani tudi rezultati prehoda na MSRP 17 na kapital in sredstva, saj je vpliv na zadolženost težko oceniti, če se posledično ne pogleda tudi vpliva na kapital in sredstva.

Magistrsko delo je sestavljeno iz šestih poglavij. Uvodu sledi drugo poglavje, kjer je predstavljen MSRP 4. V tretjem poglavju so opisani novi standard MSRP 17 in njegove novosti, ki jih je prinesel. V četrtem poglavju je prikazana primerjava med standardoma MSRP 4 in MSRP 17. V petem poglavju je opravljena primerjalna analiza uvedbe MSRP 17 na prikaz obveznosti do virov sredstev izbranih slovenskih zavarovalnic. Na koncu sledijo še sklep ter viri in literatura.

2 MSRP 4 – ZAVAROVALNE POGODBE

MSRP 4 je bil izdan leta 2004 in je v Evropski uniji (v nadaljevanju EU) veljal od 1. 1. 2005 do 1. 1. 2023. To je bil tudi prvi korak k združevanju računovodskih praks v zavarovalni dejavnosti in je zato imenovan faza I. Faza II je MSRP 17, ki je začel veljati v letu 2023 (IFRS Foundation, brez datuma b; Deller, 2017).

Namen MSRP 4 je bil urediti računovodsko poročanje o zavarovalnih pogodbah za vsako podjetje, ki je takšne pogodbe izdalo. A MSRP 4 je prinesel zgolj omejene izboljšave zavarovalnic pri pripoznanju zavarovalnih pogodb. Uvedel je, da so zavarovalnice razkrivale in pojasnjevale zneske v računovodskih izkazih, ki so se navezovali na zavarovalne pogodbe. S tem je MSRP 4 pomagal uporabnikom letnih poročil, da so razumeli zneske iz računovodskih izkazov, časovne okvire in tudi negotovosti, ki so se pojavljale zaradi prihodnjih denarnih tokov v zavarovalnih pogodbah (1. člen MSRP 4). V

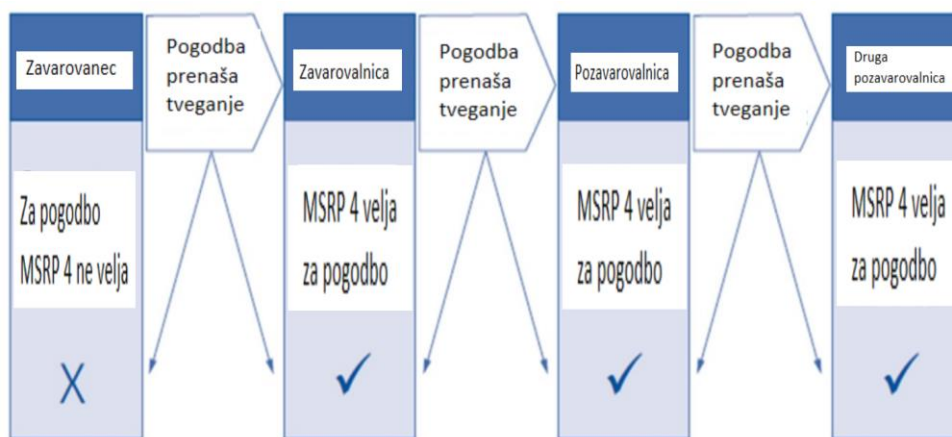
njem pa ni bilo urejeno, kako so se obveznosti iz zavarovalnih pogodb vrednotile oz. merile. Zavarovalnice so za poročanje o zavarovalnih pogodbah lahko uporabljale širok nabor računovodskih praks, ki so bile v skladu s posameznimi nacionalnimi računovodskimi zahtevami. To je vodilo v uvedbo MSRP 17 (IFRS Foundation, 2017a).

MSRP 4 je urejal in določil računovodsko poročanje za (2. člen MSRP 4):

- zavarovalne pogodbe, ki jih je zavarovalnica izdala, in za pozavarovalne pogodbe, ki jih je zavarovalnica imela sklenjene;
- finančne instrumente, ki jih je zavarovalnica izdala, z možnostjo diskrecijske udeležbe.

Slika 1 prikazuje, da je MSRP 4 veljal za zavarovalnico in pozavarovalnico, ni pa veljal za zavarovanca oziroma lastnika police (angl. Policy holder), ki je predal vse svoje zavarovalno tveganje zavarovalnici. Enako kot je veljalo za MSRP 4, velja tudi v MSRP 17. V opisanem primeru zavarovanec zavarovalnega tveganja ni imel več, saj je zavarovalnica prevzela vso njegovo tveganje, za katero pa je MSRP 4 veljal. V primeru, da je zavarovalnica presegla svoje limite glede zavarovalnega tveganja, je del tega tveganja prenesla naprej na drugo zavarovalnico. Zavarovalnica, ki zavaruje drugo zavarovalnico, je pozavarovalnica, za katero je MSRP 4 enako veljal. MSRP 4 je enako veljal tudi za naslednjo pozavarovalnico, ki je zavarovala pozavarovalnico in tako prevzela del zavarovalnega tveganja (1.–5. člen MSRP 4; IFRS Foundation, brez datuma a).

Slika 1: Za koga je veljal MSRP 4

Vir: prirejeno po Tomažin (2022a).

Značilnosti MSRP 4 sta bili (Deller, 2017; IFRS Foundation, 2017a):

- V MSRP 4 ni bilo urejeno, kako se zavarovalne pogodbe vrednotijo oz. merijo, zato so zavarovalnice poleg določb MSRP 4 uporabljale tudi nacionalne, v Sloveniji slovenske zakonske in podzakonske akte oz. predpise, ki so bili sprejeti s strani nadzornih organov, pri nas Agencije za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju AZN). Tako so se v posameznih državah razvili različni računovodski modeli glede na okoliščine in vrste

zavarovalnih produktov. To je povzročilo precejšnjo raznolikost računovodskih praks za zavarovalne pogodbe. Te razlike so vlagateljem in analitikom otežile razumevanje in primerjavo rezultatov zavarovalnic v mednarodnem okolju.

- Standard je zahteval obsežnejša razkritja zneskov, časa in negotovosti prihodnjih denarnih tokov iz zavarovalnih pogodb.

MSRP 4 je omogočal zavarovalnicam, da so različno obračunavale izdane zavarovalne pogodbe, tudi če so si bile te pogodbe podobne, saj je dovoljeval nadaljnjo uporabo obstoječih lokalnih računovodskih predpisov. Poleg tega številni računovodski izkazi zavarovalnic niso vključevali uskladitev vrednosti zavarovalnih obveznosti, da bi odražali učinke sprememb v gospodarskem okolju, kot so spremembe obrestnih mer in tveganj (IFRS Foundation, 2017a).

Največja slabost MSRP 4 je bila to, da v njem ni bilo urejeno, kako so se obveznosti iz zavarovalnih pogodb vrednotile oz. merile (IFRS Foundation, 2017a). AZN je zato v Sloveniji sprejela ustrezen ureditev, ki je določala, kako naj se to meri. Zavarovalnice so tako morale poleg določb MSRP 4 uporabljati tudi slovenske zakonske in podzakonske akte oz. predpise, ki so bili sprejeti s strani AZN.

2.1 Zakonska ureditev v Sloveniji

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 65/09 – UPB, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-10 in 75/23 (v nadaljevanju ZGD-1), ki je bil sprejet leta 2006, je določal, da zavarovalnice v Sloveniji uporabljajo mednarodne računovodske standarde (54. člen ZGD-1). Tako so morale slovenske zavarovalnice od leta 2007 (po Sklepu o prvi pripravi računovodskih izkazov zavarovalnic v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, objavljenem v Uradnem listu RS, št. 10/05) pripraviti računovodske izkaze v skladu z MSRP. ZGD-1 v 53. členu definira, da so Mednarodni standardi računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP) standardi, ki so določeni z Uredbo 1606/2002/ES in Uredbo 1725/2003/ES.

Zavarovalnice v Sloveniji so upoštevale do tedaj veljavni Zakon o zavarovalništvu (ZZavar), Ur. l. RS, št. 99/10 – ZZavar UPB7, 90/12, 102/12, 56/13, 63/13 - ZS-K, 66/14, 92/14 in 93/15-ZZavar-1, in do tedaj veljavne podzakonske predpise:

- Sklep o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno tehničnih rezervacij,
- Sklep o višini maksimalne obrestne mere,
- Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov, ki jih je predpisala AZN.

V skladu z do tedaj veljavnim 113. členom ZZavar so bile določene oz. definirane

obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ki so vključevale rezervacije, ki se nanašajo na prenosne premije, rezervacije za bonuse, popuste in storno, škodne rezervacije, izravnalne rezervacije in druge zavarovalno-tehnične rezervacije. MSRP 4 je izrecno prepovedoval knjiženje izravnalnih rezervacij kot dolg oz. med rezervacijami (118. člen ZZavar). Zavarovalnice so jih zato morale knjižiti pod kapital in so v ta namen oblikovale dodatne rezerve v kapitalu – rezerve za kreditno tveganje.

Podzakonski akti so vsebovali natančnejša navodila za vrednotenje obveznosti zavarovalnih pogodb, saj jih je ZZavar zgolj opredelil. Zavarovalnice so ta zakon in podzakonske akte upoštevale tudi pri sestavljanju računovodskih izkazov v skladu z MSRP 4. V skladu z uredbo komisije št. 1126/2008 so bile vse omejitve, razen izravnalnih rezervacij, skladne z MSRP. Natančneje, zavarovalnicam je bilo prepovedano, da bi kot obveznost razvrstile kakršne koli rezervacije za morebitne prihodnje terjatve, če te terjatve izhajajo iz zavarovalnih pogodb, ki na datum poročanja še ne obstajajo (npr. izravnalne rezervacije in rezervacije za naravne nesreče).

2.2 Klasifikacija zavarovalnih pogodb

Zavarovalna pogodba je pogodba, po kateri ena stranka (zavarovalnica) prevzame precejšnje oz. pomembno zavarovalno tveganje od druge stranke (zavarovanca oz. imetnika police), tako da se strinja, da bo zavarovancu izplačala odškodnino za škodo v primeru, če določen negotov prihodnji dogodek (zavarovalni dogodek) neugodno vpliva na zavarovanca (MSRP 4, priloga A).

Pogodba je klasificirana kot zavarovalna, če vsebuje zavarovalno tveganje. Tveganje mora biti precejšnje, zraven mora obstajati tudi negotov bodoči dogodek. Na primer, če bi imeli naložbeno polico z zelo majhnim zavarovalnim tveganjem, potem to ni zavarovalna pogodba, ampak je finančna pogodba. Pogodba je zavarovalna pogodba le, če prenaša pomembno zavarovalno tveganje na zavarovalnico. Zavarovalno tveganje je pomembno, če, in zgolj, če bi lahko zavarovalni dogodek povzročil, da bi morala zavarovalnica plačati pomembne dodatne zneske, če se škodni dogodek zgodi, v primerjavi s tem, če se dogodek ne zgodi (8.–17. člen MSRP 4, priloga B; IFRS Foundation, brez datuma a).

Negotovost (ali tveganje) je tako bistvo zavarovalne pogodbe. Negotovost se kaže tako, da je vsaj eden od naslednjih dogodkov negotov pri sklenitvi zavarovalne pogodbe (2. člen MSRP 4, priloga B):

- ali se bo pojavil zavarovalni dogodek;
- kdaj se bo pojavil zavarovalni dogodek;
- koliko bo morala plačati zavarovalnica, če se pojavi zavarovalni dogodek.

Na podlagi mednarodnih standardov je pogodba, tudi zavarovalna, opredeljena kot »dogovor z jasnimi gospodarskimi posledicami med dvema ali več strankami«

(Mednarodni računovodski standard 32 (MRS 32), Ur. l. EU, št. L 320-0/08). Gre za ekonomski in ne pravni vidik transakcije. Ekonomsko komponento pogodbe je treba proučiti, da se odločimo, kateri MSRP je treba upoštevati. Za računovodske potrebe se tako lahko ena pogodba razdeli tudi na več sestavnih komponent in vsako od teh se lahko spremlja s svojimi računovodskimi pravili. V primeru, da se ugotovi, da je pogodba zavarovalna, potem delitev ni potrebna, z izjemo primerov, ki so navedeni v MSRP 4 (Prelog, 2005).

Od delitve pogodbe je odvisno, kateri standard se bo uporabil, saj so zavarovalnice lahko določen del evidentirale po MSRP 4 ali po Mednarodnem računovodskem standardu 39 – Finančni instrumenti: pripoznavanje in merjenje (v nadaljevanju MRS 39). Od leta 2023 dalje, ko se je zgodil prehod na MSRP 17 in Mednarodni standard računovodskega poročanja 9 – finančni instrumenti (v nadaljevanju MSRP 9), morajo zavarovalnice upoštevati MSRP 17 namesto MSRP 4 in MSRP 9 namesto MRS 39. Posledično to vpliva tudi na merjenje obveznosti. Prelog (2005) meni, da obstajajo naslednji znaki, da je treba pogodbo razdeliti:

- določene komponente oz. deli pogodbe se obravnavajo ločeno (večinoma glede obvladovanja tveganj);
- glede uravnavanja tveganj se lahko deli pogodb upravljajo v individualnih oz. ločenih skupinah;
- posamezni pogodbeni deli se lahko obravnavajo ločeno v klavzulah o spremembah premije ali udeležbe.

Ključno za zavarovalne pogodbe je, da zavarovalnica prevzame tveganje od zavarovanca. Poleg tega nekatere zavarovalne pogodbe lahko razstavimo, kar pomeni, da ima lahko zavarovalna pogodba zavarovalni in finančni del. Za razdelitev pogodbe moramo poznati vrednost prvega in drugega dela. Če imamo vse podatke za oba dela, potem lahko tako pogodbo razstavimo. To pomeni, da smo lahko zavarovalni del pogodbe računovodili po standardu MSRP 4, finančni del pa po MRS 39. Pri čemer velja, da je MSRP 4 dovolil razstavljanje, ni ga pa zahteval. V primeru, da se ni dalo izmeriti posameznih sestavin pogodbe ločeno, je bilo razstavljanje prepovedano (Deloitte, brez datuma).

Glede vgrajenih izpeljanih finančnih instrumentov je na podlagi 7. člena MSRP 4, MRS 39 zahteval, da je treba ločevati nekatere vgrajene izpeljane finančne instrumente od gostiteljske (zavarovalne) pogodbe. Podjetja so morala skladno s 7. členom MSRP 4 te vgrajene izpeljane finančne instrumente meriti po pošteni vrednosti in vključevati njihove spremembe v pošteni vrednosti neposredno v poslovni izid. MRS 39 se je uporabljal za izpeljane finančne instrumente, ki so bili vgrajeni v zavarovalno pogodbo, z izjemo, če je bil ta vgrajeni izpeljani finančni instrument sam po sebi zavarovalna pogodba (7. člen MSRP 4).

Zavarovalne pogodbe so lahko vključevale tako zavarovalno kot finančno sestavino in zato

so lahko oz. morale zavarovalnice v posameznih primerih razstaviti te sestavine (10. člen MSRP 4). Tako se je razstavljanje zahtevalo, če so bili izpolnjeni naslednji pogoji:

- zavarovalnica lahko izmeri finančno sestavino (vključno z morebitnimi vgrajenimi nakupnimi opcijami) ločeno, torej brez upoštevanja zavarovalne sestavine;
- zavarovalnične računovodske usmeritve sicer od zavarovalnice ne zahtevajo pripoznavanja vseh obveznosti in pravic iz naslova finančne sestavine.

Razstavljanje je bilo dovoljeno, ne pa obvezno, če je lahko zavarovalnica merila finančne sestavine ločeno, kot je bilo opredeljeno v prejšnjem odstavku. Vendar pa so zavarovalnične računovodske usmeritve od zavarovalnice zahtevale, da je pripoznala vse obveznosti in pravice iz naslova finančne sestavine ne glede na osnovo za merjenje teh pravic in obveznosti (10. člen MSRP 4). Razstavljanje je bilo prepovedano, če zavarovalnica ni mogla meriti finančne sestavine ločeno (10. člen MSRP 4).

Nekatere zavarovalne pogodbe omogočajo tudi pripis dobička. To so pogodbe z možnostjo diskrecijske udeležbe (angl. Discretionary participation features, v nadaljevanju DPF). V skladu s 34. členom MSRP 4 je pripis dobička pogodbeni pravica do dodatnih ugodnosti kot dopolnilo pri zajamčenih zneskih, in sicer:

- ugodnosti, za katere se pričakuje, da bodo predstavljali znaten/pomemben del vseh pogodbenih ugodnosti;
- ugodnosti, za katere zavarovalnica določi čas/rok ali znesek;
- so tiste ugodnosti, ki so pogodbeno odvisne od enega od naslednjih primerov:
 - od izpolnitve/realizacije uspeha določenega sklopa pogodb oz. določenih vrst pogodb,
 - od realiziranih in/ali nerealiziranih donosov naložb v zvezi z določenim sklopom sredstev, ki so v lasti izdajatelja,
 - ali od uspešnosti poslovanja podjetja, kritnega sklada ali druge stranke, ki je izdala pogodbo.

Zavarovalnice so dodelile svojim policam življenjskih zavarovanj z zajamčenimi donosi pripis dobička in ta je bil v veliki meri odvisen od stanja na trgu, uspešnosti kritnega sklada, realiziranih donosov itd. V primeru nizkih donosov naložb je bilo tudi pripisovanje dobička nizko (Prelog, 2005).

2.3 Merjenje zavarovalnih pogodb

Glavna slabost MSRP 4 je bila, da v njem ni bilo urejeno, kako so se obveznosti iz zavarovalnih pogodb vrednotile oz. merile (IFRS Foundation, 2017a). AZN je zato v Sloveniji sprejela ustrezno regulativo, ki je določala, kako naj se to meri. Zavarovalnice so tako za merjenje zavarovalnih pogodb uporabljale slovenske zakonske in podzakonske akte oz. predpise, ki so bili sprejeti s strani AZN.

Zavarovalnice v Sloveniji so tako na podlagi MSPR 4 nadaljevale s svojimi računovodskimi praksami – tako kot je v Sloveniji predpisoval zakon oz. AZN s podzakonskimi predpisi, z izjemo izravnalnih rezervacij – in so prikazovale zavarovalne pogodbe s zavarovalno tehničnimi rezervacijami, ki so bile namenjene kritju bodočih obveznosti iz zavarovanj. Pod te spadajo (113. člen ZZavar):

- rezervacije za prenosne premije,
- škodne rezervacije,
- matematične rezervacije,
- druge zavarovalno-tehnične rezervacije.

2.3.1 Prenosne premije

Po takrat veljavnem Zakonu o zavarovalništvu (ZZavar) je bilo v 114. členu navedeno, da so zavarovalnice prenosne premije prikazovale z rezervacijami za prenosne premije (angl. unearned premium reserve – UPR). Prenosna premija je predstavljala del vplačane premije, ki jo je zavarovalnica »prenesla« v naslednje poslovno leto in posledično le-te niso predstavljale prihodkov iz tekočega obračunskega obdobja oz. trenutnega poslovnega leta. Rezervacije za prenosne premije pri posameznem zavarovanju so se oblikovale v višini tistega dela obračunane premije, ki se je nanašal na zavarovalno kritje za zavarovalno obdobje po zaključku obračunskega obdobja, za katerega se je izračunala rezervacija. Namenjena je bila za kritje škod, nastalih v naslednjih obračunskih obdobjih.

Najlažji izračun prenosne premije je bil ta, da je bila prenosna premija enaka premiji za dogovorjeno obdobje pomnoženo s številom dni v naslednjem poslovnem letu, za katere je bila premija plačana, in deljeno s številom dni v obdobju, za katerega je bila premija plačana.

Kot primer lahko navedemo, da je zavarovalnica 1. 7. 2020 prejela popolnoma »vnaprej« poplačano enoletno zavarovalno polico z zavarovalnimi premijami v višini 2000 EUR (za obdobje enega leta). Zavarovalnica je morala ugotoviti, koliko premije se je preneslo v naslednje poslovno leto. Posledično v prvem poslovnem letu ni zaslužila 2000 EUR, ker je morala prenesti polovico premije v naslednje poslovno leto. Zavarovalnica je tako zaslužila 1000 EUR v prvem poslovnem letu in imela še prenosno premijo v višini 1000 EUR, ki je bila prikazana z rezervacijo za prenosne premije pod obveznostmi v bilanci stanja (Hayes, 2021). Pri prenosnih premijah je bilo ključno obdobje, ko je premija presegla bilančni datum, ki je bil v našem primeru 31. 12. 2020.

2.3.2 Škodne rezervacije

Škodne rezervacije (angl. Claim reserve, v nadaljevanju ŠR) so spadale pod zavarovalno tehnične rezervacije. ŠR so bile enake znesku ocenjenih obveznosti, ki jih je bila

zavarovalnica dolžna izplačati na podlagi zavarovalnih pogodb, pri katerih je do konca obračunskega obdobja nastal zavarovalni dogodek, ne glede na to, ali je bil zavarovalni primer že prijavljen, vključno z vsemi stroški, ki so na podlagi teh pogodb bremenili zavarovalnico (Zavpro zavarovanje, brez datuma).

Po takrat veljavnem Zakonu o zavarovalništvu (ZZavar) je bilo v 116. členu definirano, da za škodne rezervacije upoštevamo:

- obveznosti za nastale in prijavljene škode (angl. reported but not settled, v nadaljevanju RBNS), ki so jih zavarovalnice praviloma ocenjevale za vsak prijavljen škodni primer posebej, v izjemnih primerih pa tudi z uporabo statističnih metod;
- obveznosti za nastale škode, ki še niso prijavljene (angl. incurred but not reported, v nadaljevanju IBNR), kamor lahko dodamo tudi del za nastale škode, ki so sicer že prijavljene, vendar ne v zadostni višini (angl. incurred but not enough reported, v nadaljevanju IBNER);
- poleg ocenjenih odškodnin morajo škodne rezervacije vključevati tudi ocenjene neposredne stroške reševanja škodnih primerov, katere zmanjšamo za ocenjene vrednosti poškodovanih predmetov, ki jih bo zavarovalnica v imenu in za račun zavarovalcev odprodala.

Kosmate škodne rezervacije, zmanjšane za pozavarovalni del, imenujemo čiste škodne rezervacije. Čiste škodne rezervacije so obveznosti, ki so ostale v zavarovalnici in niso bile prenesene na pozavarovalnico.

Poznamo dva škodna količnika (Hayes, 2024; CFI Education Inc., brez datuma):

- Škodni količnik (angl. loss ratio) je razmerje med škodami zavarovalnice in premijami. Izračunamo ga tako, da nastale škode delimo z zasluženimi premijami. Nastale škode v poročevalskem obdobju vključujejo tako že izplačane škode kot tudi rezervacije za prihodnje škode. Zaslužene premije so del premij, ki jih je zavarovalnica zaslužila z zagotavljanjem kritja v določenem obdobju. Škodni količnik kaže odstotek premij, ki se jih uporabi za izplačilo škod. Nižji škodni količnik kaže na boljšo donosnost zavarovalnice, medtem ko višji škodni količnik nakazuje, da se večji del premij porabi za plačilo škod.
- Ultimativni škodni količnik (angl. ultimate loss) pa je bolj celovito merilo. Izračunamo ga tako, da skupni znesek odškodnin, ki bodo na koncu izplačane v času trajanja vseh sklenjenih polic, delimo z zasluženimi premijami. Upošteva vse prihodnje dogodke in prilagoditve še neporavnanih škod. V te so lahko vključene:
 - obveznosti za nastale škode, ki še niso prijavljene – IBNR;
 - spremembe v pričakovanih stroških škod, ki so bile prijavljene, vendar še niso v celoti poravnane;
 - predvidene spremembe oz. prilagoditve zaradi inflacije ali sprememb zakonodaje, ki bi lahko vplivale na končne stroške škod.

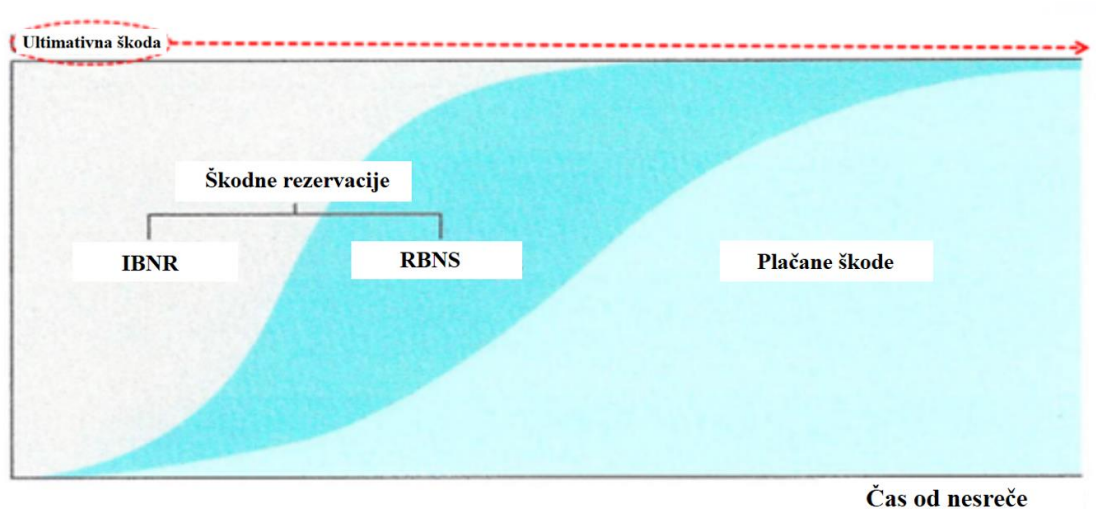
Razlike med škodnim in ultimativnim škodnim količnikom so (Hayes, 2024; CFI Education Inc., brez datuma):

- škodni količnik se običajno izračuna za določeno obdobje, medtem ko ultimativni škodni količnik upošteva celotno življenjsko dobo polic;
- škodni količnik vključuje le znane in prijavljene škode, medtem ko ultimativni škodni količnik vključuje ocene prihodnjih škod in razvoj dogodkov;
- škodni količnik je uporaben za kratkoročno analizo finančnega poslovanja, medtem ko je ultimativni škodni količnik ključen za dolgoročno finančno načrtovanje in oblikovanje rezervacij.

Iz ultimativnega škodnega količnika je razvidno, koliko je morala zavarovalnica oblikovati škodnih rezervacij. Škodno rezervacijo so zavarovalnice oblikovale za škodne primere, ki so se zgodili, pa se še niso prijavili – IBNR, in za primere, ki so se prijavili, pa se še niso izplačali – RBNS. Ko je zavarovalnica sklenila zavarovanje, je morala takoj oblikovati rezervacije na podlagi statistike oz. iz škodnih primerov.

Primer za izračun ultimativne škode je metoda ultimativnega škodnega količnika (v nadaljevanju UŠK). UŠK se izračuna tako, da škodo delimo s premijo. V primeru, če imamo 100 EUR premije in je UŠK enak 85 %, je razvidno, da je ultimativna škoda enaka 85 EUR. Zavarovalnica bo iz zavarovanja, ki ga je sklenila za 100 EUR premije, izplačala 85 EUR. V tem primeru je škodna rezervacija 85 EUR, če zavarovalnica še ni nič izplačala. Zavarovalnica pa je imela problem, če je bila škoda večja od 100 EUR oz. da je UŠK večji kot 100 %, saj je takrat delala izgubo. Na sliki 2 so prikazani elementi škodnih rezervacij.

Slika 2: Škodne rezervacije

Vir: prirejeno po Tomažin (2022a).

2.3.3 Matematične rezervacije

Po takrat veljavnem ZZavar je bilo v 117. členu navedeno, da je matematična rezervacija (angl. mathematical reserve, v nadaljevanju MR) spadala pod zavarovalno-tehnične rezervacije. Višina matematičnih rezervacij je bila določena oz. se je oblikovala tako, da se je od višine sedanje vrednosti ocenjenih bodočih izdatkov zavarovalnice na podlagi sklenjenih zavarovanj odštela sedanja pričakovana ocena vrednosti prihodnjih premij, ki bodo vplačane na osnovi sklenjenih zavarovanj. Matematična rezervacija je bila namenjena izključno dolgoročnim zavarovalnim pogodbam (trajanje pogodbe več kot eno leto). Le-te so se oblikovale za življenjska zavarovanja in za druge zavarovalne vrste, če se za njih uporabijo enaka načela oz. izračuni, kot tudi za življenjska zavarovanja (Slovensko zavarovalno združenje, brez datuma).

Na podlagi vsake zavarovalne pogodbe so se z ustreznim aktuarskim vrednotenjem oblikovale matematične rezervacije, ki so upoštevale vse prihodnje obveznosti zavarovalnice, kot so (117. člen ZZavar):

- zajamčena izplačila, do katerih je upravičen zavarovalec, zavarovanec ali drugi upravičenec;
- bonitete, ki jih zavarovalec, zavarovanec ali drugi upravičenec lahko prejme sam ali v povezavi z drugimi zavarovanci ali drugimi upravičenci, ne glede na to, kako so opisani;
- vse ugodnosti, ki jih v skladu s pogoji zavarovalne pogodbe lahko izbere zavarovalec, zavarovanec ali drugi upravičenec;
- stroški, ki vključujejo provizije.

Ponudnik zavarovanja je moral za vsako zavarovalno pogodbo posebej oz. posamično izračunati matematične rezervacije. Sprejemljivo je bilo uporabiti ustrezne približke ali posplošitve le, če se je pričakovalo, da bo to dalo rezultat, ki je bil skoraj enak rezultatu izračuna, ki bi bil opravljen posamično (117. člen ZZavar).

Zavarovalnica, ki je sklepala nezgodna ali zdravstvena zavarovanja, za katera so se uporabljale podobne verjetnostne tabele in izračuni kot za življenjska zavarovanja (kot na primer življenjsko zavarovanje z naložbenim tveganjem), je morala v zvezi s temi zavarovanji oblikovati tudi matematične rezervacije. Zavarovalnica, ki je sklepala zavarovanja, pri katerih je zavarovanec prevzemal naložbeno tveganje, je morala tudi v zvezi s temi zavarovanji oblikovati posebne rezervacije. Pri tem so zavarovalnice uporabile bodisi perspektivno bodisi retrospektivno metodo (Tomažin, 2022a):

- perspektivna metoda je razlika med prihodnjim izplačanim in prejetim zneskom;
- retrospektivna metoda: po tej metodi je MR razlika med že vplačanimi zneski zavarovancev in že izplačanimi zneski zavarovalnice.

2.3.4 Test LAT

Skladno z MSRP 4 je morala zavarovalnica izvesti tudi t. i. test ustreznosti oblikovanih obveznosti (angl. Liability adequacy test, v nadaljevanju test LAT), ki je bil eden od večjih pridobitev oz. sprememb, ki jih je prinesel MSRP 4. V skladu s 15.–19. členom MSRP 4 je zavarovalnica morala presoditi, ali so obveznosti za zavarovalne pogodbe na datum poročanja zadostne in so pokrivalo trenutne obveznosti, ki so izhajale iz pričakovanih prihodnjih denarnih tokov.

Kljub temu da se pri prehodu na MSRP 4 vrednotenje sredstev in obveznosti ni spremenilo, je morala zavarovalnica vgraditi test LAT v računovodsko politiko (Tomažin, 2022a). Test LAT je bil potreben, ker se ob uvedbi MSRP 4 v različnih jurisdikcijah zavarovalna obveznost ni merila tekoče oz. ob upoštevanju vsakokratnih vrednosti vhodnih parametrov (to pomeni, da so bile predpostavke »zaklenjene« in se niso tekoče posodabljale) in/ali se učinek časovne vrednosti in/ali notranje vrednosti vgrajenih opcij (angl. embedded options) in jamstev (angl. guarantees) ni pripoznaval dosledno. Test LAT je preverjal, če zavarovalna obveznost ni bila »podcenjena« oz. premalo oblikovana ali da bi bili odloženi stroški pridobivanja precenjeni (angl. deferred acquisition costs overstated) (Yeoh in drugi, 2012).

Minimalni pogoji testa LAT so bili, da je (16.–17. člen MSRP 4):

- test LAT zajemal trenutne ocene vseh pogodbenih denarnih tokov in povezanih denarnih tokov, kot so bili stroški obdelave škod in denarni tokovi raznih opcij in garancij;
- če je test pokazal, da ima zavarovalnica premalo oblikovanih obveznosti oz. t. i. primanjkljaj, je morala zavarovalnica celoten primanjkljaj pripoznati v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida.

Na podlagi testa LAT se je za dolgoročne pogodbe primerjala (16.–17. člen MSRP 4):

- sedanja vrednost prihodnjih obveznosti in stroškov, zmanjšanih za sedanjo vrednost prihodnjih kosmatih premij (določenih z aktualnimi predpostavkami o donosih, smrtnosti, obolevnosti, odkupih, stroških ...).

To je pomenilo, da je morala zavarovalnica na vsak bilančni presečni datum oceniti, če so bile obveznosti pripoznane v ustrezni višini. Pri tem so zavarovalnice uporabljale trenutne ocene prihodnjih denarnih tokov, ki so bile povezane z že izdanimi zavarovalnimi pogodbami. V primeru, da je ocena pokazala, da je bila knjigovodska vrednost zavarovalnih obveznosti (zmanjšanih za povezane odložene stroške pridobitev in neopredmetena sredstva, ki so opisani v 31. in 32. členu MSRP 4) nižja, kot je bila sedanja vrednost ocenjenih prihodnjih denarnih tokov, je morala zavarovalnica celoten primanjkljaj takoj pripoznati v poslovnem izidu (15. člen MSRP 4).

V primeru, da so bile obveznosti nezadostno oblikovane, je morala zavarovalnica oblikovati dodatne rezervacije. To je bilo razvidno v izkazu poslovnega izida, saj je vsako povečanje obveznosti v bilanci zavarovalnice zniževalo dobiček. A ker MSRP 4 ni natančno predpisal načina izvedbe testa LAT, so lahko zavarovalnice prosto izbrale tako model kot tudi predpostavke, ki so jih uporabile v ta namen (IASB, 2013). Na slovenskem zavarovalniškem trgu je tako več ponudnikov zavarovanj uporabljalo različne metodologije za ugotavljanje primerne diskontne stopnje, ki se je uporabljala za denarne tokove. Nekatere slovenske zavarovalnice so namesto netvegane obrestne mere vzele kar diskontne stopnje s trga slovenskih državnih obveznic, druge z evropskega trga državnih obveznic, tretje pa so namesto uporabe netvegane obrestne mere uporabile kombinacijo obrestnih mer, ki so izhajale iz njihovega naložbenega portfelja.

MSRP 4 tudi ni definiral, kaj je netvegana obrestna mera, zato so zavarovalnice v ta namen uporabljale obrestne mere s trga obveznic iz različnih držav. Odprto vprašanje je bilo tudi, kako vključiti vrednost vgrajenih opcij in garancij, pa tudi, ali se vse zavarovalno tehnične rezervacije (prenosna premija, ŠR, MR ...) vključijo v test LAT (Yeoh in drugi, 2012).

2.4 Kritike MSRP 4 in potreba po uvedbi novega standarda

Zaradi precejšnje raznolikosti pri uporabi računovodskih praks za zavarovalne pogodbe je to vlagateljem in analitikom otežilo razumevanje in primerjavo rezultatov zavarovalnic (znotraj ene države in tudi med različnimi državami), saj izbira metode občutno vpliva na bilanco stanja zavarovalnice (IFRS Foundation, brez datuma a).

V skladu z MSRP 4 zavarovalnicam ni bilo treba diskontirati obveznosti, ki so se nanašale na kratkoročne pogodbe, v primeru, ko so se poravnale v dolgotrajnejšem časovnem obdobju (po 12 mesecih) (Valant, 2019). V MSRP 4 ni bilo urejeno, kako so se obveznosti iz zavarovalnih pogodb merile (IFRS Foundation, 2017a). Zavarovalnice so zato uporabljale tudi slovenske zakonske in podzakonske akte oz. predpise, ki so bili sprejeti s strani AZN. Primer v Sloveniji je bil, da je veliko zavarovalnic seštevku najboljše ocene pri izračunu zavarovalno-tehničnih rezervacij prištelo maržo za tveganje. Za izračun najboljše ocene so uporabljali tehtano povprečje prihodnjih denarnih tokov, poleg tega pa so morali upoštevati tudi časovno vrednost denarja. Narava izračuna marže za tveganje je bila subjektivna oz. poljubna in zato je bila velikost obveznosti lahko višja. Zaradi tega tudi rezervacije niso odsevale natančnega dejanskega tveganja, kateremu naj bi bila zavarovalnica izpostavljena. Vse to je vodilo k temu, da so bile rezervacije na pričetku veljavnosti zavarovalne police precenjene (Valant, 2019).

Glavni problemi, ki so se pojavljali v zvezi z MSRP 4, so bili (Wonda, brez datuma; IFRS Foundation, 2017a):

- Zavarovalnice v mednarodnem okolju so bile zaradi uporabe različnih računovodskih usmeritev manj primerljive.

- Ocene prihodnjih denarnih tokov se tekom veljavnosti zavarovalnih pogodb niso posodobile.
- Dobiček se je pripoznaval ob pripoznanju ali ob izteku pogodbe, ne pa skozi življenjsko dobo pogodbe. Zaradi tega dobičkonosnost poslovanja ni bila pregledna. Nekatere zavarovalnice tudi niso zagotavljale doslednih ali popolnih informacij o virih dobička, pripoznanega iz zavarovalnih pogodb.
- Pri nekaterih zavarovalnih pogodbah se denarni tok ni diskontiral:
- Nekatere zavarovalnice so merile zavarovalne pogodbe z uporabo zastarelih predpostavk. Na primer, nekatere zavarovalnice so merile zavarovalne pogodbe z uporabo zastarelih predpostavk iz časa, ko so bile pogodbe izdane in jih kasneje niso posodobile.
- Obračunavanje zavarovalnih pogodb se je med zavarovalnicami, ki so poslovale v različnih jurisdikcijah, precej razlikovalo:
 - Nekatere zavarovalnice so za merjenje zavarovalnih pogodb uporabljale »tekoče« oz. trenutne diskontne stopnje. Druge so uporabljale pretekle (angl. historical) diskontne stopnje. Velikokrat se tudi ni uporabljala diskontna stopnja, ki bi temeljila na pogodbenih denarnih tokovih, niti ni odražala ekonomskih tveganj.
 - Nekatere zavarovalnice so kapitalizirale in amortizirale stroške, nastale pri izdaji novih zavarovalnih pogodb. Druge so te stroške obračunavale ob njihovem nastanku.
 - Nekatere zavarovalnice so pripoznavale kot prihodek vse prejete premije. Druge so iz svojih izkazanih prihodkov izključevale vse sestavine depozita, prejete s premijami.

3 MSRP 17 – ZAVAROVALNE POGODBE

MSRP 17 je nov Mednarodni standard za računovodsko poročanje, ki ureja zavarovalne pogodbe. IASB ga je izdal maja 2017, v EU pa je začel veljati 1. 1. 2023 (European Financial Reporting Advisory Group, 2024). MSRP 17 velja kot faza II in je nadomestil MSRP 4, ki je veljal do 1. 1. 2023 kot »začasni standard« oz. faza I.

3.1 Uvod v standard MSRP 17

MSRP 17 morajo upoštevati vse zavarovalnice, saj izdajajo zavarovalne pogodbe. Cilj novega standarda je izboljšati ustreznost, primerljivost, preglednost in kakovost računovodskih izkazov (Yousuf in drugi, 2021).

Podobno kot MSRP 4, ki je urejal računovodenje zavarovalnih pogodb, tudi MSRP 17 določa načela za pripoznavanje, merjenje, predstavljanje in razkrivanje zavarovalnih pogodb v različnih državah in za različne vrste zavarovalnic (The Footnotes Analyst, 2023). Njegov cilj je, da zavarovalnice zagotovijo ustrezne informacije o zavarovalnih

pogodbah. Te informacije potem uporabljajo uporabniki računovodskih izkazov kot podlago, da lahko ocenijo, kakšen vpliv so imele zavarovalne pogodbe na finančni položaj, finančno uspešnost in denarne tokove zavarovalnic (1. člen MSRP 17).

Zavarovalna in pozavarovalna pogodba sta enako opredeljeni v MSRP 17 kot tudi v MSRP 4. Zavarovalna pogodba je opredeljena z obstojem znatnega zavarovalnega tveganja, ki ga nosilec pogodbe prenaša na izdajatelja pogodbe, to je zavarovalec na zavarovalnico (MSRP 17, dodatek A). Ob izdaji standarda je zato IASB predvideval, da prehod na MSRP 17 ne bo vplival na sedanjo prakso razvrščanja zavarovalnih pogodb, saj so smernice za izvajanje te razvrstitve prav tako ostale enake. Pogodba, ki je bila prej pod MSRP 4 razvrščena kot zavarovalna, bo v skladu z MSRP 17 še vedno upravičena do te razvrstitve (Mörec, 2018).

MSRP 17 velja za (3. člen MSRP 17):

- zavarovalne pogodbe, ki jih zavarovalnice izdajo (vključno s pozavarovalnimi pogodbami);
- pozavarovalne pogodbe, ki jih imajo zavarovalnice sklenjene:
 - del zavarovalnih pogodb, ki jih je zavarovalnica odstopila (prodala/prenesla tveganje) pozavarovalnici (pozavarovalne pogodbe v lasti zavarovalnice);
- naložbene pogodbe, ki imajo možnost diskrecijske udeležbe oz. pripis dobička, ki jih zavarovalnica izda, v primeru, da izdajajo tudi zavarovalne pogodbe (diskrecijske, ker je korist imetnika police diskrecijska udeležba/pripis dobička in je povezana s trgov).

MSRP 17 enako velja pri evidentiranju pozavarovalnih pogodb pri cedentu in cesionarju. Cedent je upnik, ki je prenesel svojo terjatev na drugo osebo oz. drugače rečeno odstopnik terjatve. Cesionar pa je nekdo, ki je prevzel odstopljeno terjatev oz. lahko se mu reče tudi prevzemnik terjatve (Mörec, 2018).

Standard ureja pravila za naložbe, ki imajo možnost diskrecijske udeležbe, vendar le, če podjetje istočasno izdaja tudi zavarovalne pogodbe. To pomeni, da morajo te naložbe v skladu z MSRP 17 evidentirati le zavarovalnice, medtem ko morajo druga podjetja uporabljati MSRP 9, ki se uporablja za evidentiranje finančnih naložb. Razlika od MSRP 4 je tudi ta, da MSRP 4 tega merila ni vseboval in so vse gospodarske družbe finančne naložbe obračunavale po MSRP 4. IASB je tu predvideval, da ta prilagoditev ne bo imela velikega učinka, zaradi tega, ker je bilo majhno število podjetij, ki so imela te finančne naložbe, čeprav niso bila zavarovalnice (Mörec, 2018).

MSRP 17 torej odpravlja glavne pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v zvezi z MSRP 4, saj (Wonda, brez datuma):

- se za vse zavarovalne pogodbe uporablja enotna računovodska usmeritev;
- bodo posledično zavarovalnice v mednarodnem okolju zaradi enotne računovodske usmeritve bolj primerljive;

- se morajo v vsakem poročevalskem obdobju ocene prihodnjih denarnih tokov posodobiti;
- se mora uporabljati diskontna stopnja, ki temelji na pogodbenih denarnih tokovih.

Glavna novost novega standarda MSRP 17 je tudi pripoznavanje dobička skozi celotno življenjsko dobo zavarovalne pogodbe, ne pa zgolj ob pripoznanju ali ob izteku pogodbe (kot se je to delalo v slovenskih zavarovalnicah, ko je veljal MSRP 4). Ta novost naj bi zagotovila bolj pregleden prikaz dobičkonosnosti poslovanja. Z uvedbo MSRP 17 naj bi se tako izboljšala primerljivost računovodskih izkazov med zavarovalnicami. Povečali naj bi se tudi transparentnost in kakovost finančnega poročanja (Signorelli in drugi, 2022).

Ker je MSRP 17 predpisal metodo obračunavanja zavarovalnih pogodb, je s tem spremenil način pripoznavanja prihodkov, način pripoznavanja dobička in vrednotenje zavarovalnih obveznosti. Posledično naj bi se spremenilo tudi več ključnih računovodskih kazalnikov, kar naj bi pomembno vplivalo na prikaz računovodskih rezultatov zavarovalnic (Capps in drugi, brez datuma).

Eden od pomembnih učinkov prehoda na MSRP 17 se nanaša na to, kako zavarovalnice prikazujejo svoje obveznosti. Ker je MSRP 4 pogosto uporabljal zastarele metode za merjenje zavarovalnih obveznosti, le-te niso odražale trenutnih gospodarskih razmer in tveganj, povezanih s pogodbami. Zaradi te neenotnosti so uporabniki izkazov težko primerjali uspešnost in položaj različnih zavarovalnic ter ocenjevali njihove prihodnje denarne tokove in dobičkonosnost (The Footnotes Analyst, 2023).

3.2 Ločevanje sestavin od zavarovalne pogodbe

V 10.–13. členu MSRP 17 je opisano in razloženo ločevanje tistih sestavin zavarovalne pogodbe, ki bi drugače spadale v področje uporabe drugega standarda, če bi bile že vseskozi samostojne pogodbe. Kot primer lahko navedemo zavarovalno pogodbo, ki lahko vsebuje naložbeno sestavino ali sestavino za storitve, ki niso storitve zavarovalne pogodbe (ali oboje). Zavarovalnice morajo v takih primerih uporabiti 11.–13. člen MSRP 17, da določijo in ločeno obračunajo take sestavine pogodb.

Če je MSRP 4 v večji meri dopuščal, da zavarovalnice po lastni presoji ločijo nezavarovane sestavine od zavarovalne, pa po MSRP 17 obstajajo stroga merila, ki jih je treba izpolniti, da se ločevanje lahko oz. mora izvesti (Deloitte, 2020). Če pride do ločitve/oddelitve nezavarovalne sestavine od zavarovalne, lahko zavarovalnica v skladu z MSRP 17 obravnava samo zavarovalno sestavino. MSRP 17 ne dovoli izvesti ločitve nezavarovalne sestavine od zavarovalne v primeru, ko pogoji za ločitev oz. oddelitev niso izpolnjeni. Smernice, ki določajo, v katerih primerih je treba nezavarovalne sestavine ločiti od zavarovalnih, so povzeto v sliki 3 (11.–13. člen MSRP 17).

Slika 3: Kratak pregled zahtev za oddelitev nezavarovalne sestavine in navedba ustreznih standardov, ki jim je treba slediti

Nezavarovalna sestavina	Pogoj, da se nezavarovalna sestavina obravnava ločeno od zavarovalne pogodbe	MSPR, ki ureja računovodenje oddvojene nezavarovalne sestavine
vgrajeni izvedeni finančni instrumenti	če oddelitev zahteva MSRP 9	MSRP 9
naložbena sestavina	če naložbena sestavina ni močno povezana z zavarovalno storitvijo in če bi bilo mogoče na istem trgu prodati pogodbo zgolj s to naložbeno sestavino	MSRP 9
blago in nezavarovalne storitve	če nezavarovalna storitev ni močno povezana z zavarovalno storitvijo in če bi bilo mogoče na istem trgu prodati pogodbo zgolj s to nezavarovalno sestavino	MSRP 15

Vir: Mörec (2018, str. 21).

Kot je razvidno v sliki 3, je treba ločiti oz. oddeliti nezavarovalne sestavine (angl. non-insurance component) iz zavarovalne pogodbe. Za njih se uporabijo drugi MSRP (11.–13. člen MSRP 17):

- za vgrajene izvedene finančne instrumente se mora uporabiti MSRP 9;
- za naložbene sestavine se mora uporabiti MSRP 9;
- za blago in nezavarovalne storitve se mora uporabiti Mednarodni standard računovodskega poročanja 15 – prihodki iz pogodb s kupci (v nadaljevanju MSRP 15).

3.3 Opredelitev skupin zavarovalnih pogodb

Pri začetnem pripoznanju zavarovalnica razvršča pogodbe najprej po zavarovalnih portfeljih. Ko jih zavarovalnica razvrsti po zavarovalnih portfeljih, jih nadalje razdeli še po zavarovalnih skupinah in tudi po času. Zavarovalnice morajo biti v skladu z MSRP 17 previdne, da iz iste skupine izključijo pogodbe, ki so sklenjene v časovnem obdobju, ki je daljše od enega leta. Vse to je prikazano na sliki 4 (Tomažin, 2022b; Deloitte, 2020).

Slika 4: Začetno pripoznanje – razvrščanje po zavarovalnih portfeljih, skupinah in času

❖ Razvrščanje po zavarovalnih portfeljih ➤ zavarovalne pogodbe, ki so izpostavljene podobnim tveganjem in se skupaj upravljajo (to je del enega portfelja). ❖ Razvrščanje po zavarovalnih skupinah ➤ kočljive pogodbe - pogodbe, pri katerih že ob sklenitvi ocenjeni izdatki presegajo ocenjene prejemke (izgube iz skupin kočljivih pogodb se takoj pripoznajo v poslovnem izidu), ➤ pogodbe, za katere ni verjetno, da bi postale kočljive (zahteva se, da se vsak nezasluženi dobiček pripozna kot obveznost in se sprostí, ko je zavarovanje opravljeno), ➤ preostale pogodbe, za katere še obstaja možnost, da postanejo kočljive (zahteva se enako evidentiranje kot za pogodbe, za katere ni verjetno, da bi postale kočljive). ❖ Razvrščanje po času – letne kohorte.
--

Vir: prirejeno po Tomažin (2022b).

Razvrščanje po zavarovalnih portfeljih:

- Za sprejemanje odločitev o računovodski obravnavi na ravni zavarovalne skupine bo morala zavarovalnica najprej razvrstiti vse zavarovalne pogodbe v posamezne zavarovalne portfelje. V posamični portfelj zavarovalnih pogodb bo zavarovalnica vključila tiste pogodbe, ki so podvržene podobnim tveganjem, ki se skupaj upravljajo. V primeru, da več pogodb spada v isto družino produktov, kot na primer zavarovanje avtomobilske odgovornosti in kasko zavarovanje, se za njih pričakuje, da vsebujejo podobna tveganja in so zaradi tega v istem portfelju, a zgolj, če se upravljajo skupaj. Če pa so pogodbe v različnih družinah produktov, potem se za njih ne pričakuje, da vsebujejo podobna tveganja. Na osnovi tega se pričakuje, da bodo vključene v različne portfelje (14. člen MSRP 17).

Podobno opredelitev v delitvi v homogene skupine lahko najdemo tudi v 189. členu Zakona o zavarovalništvu (ZZavar-1), Ur. l. RS, št. 93/15, 9/19, 102/20, 48/23 in 78/23 – ZZVZZ-T, ali pa po 19. členu Sklepa o podrobnejših navodilih za vrednotenje zavarovalno-tehničnih rezervacij, Ur. l. RS, št. 4/16, 67/22 in 46/23.

Razvrščanje po zavarovalnih skupinah (Mörec, 2018):

- MSRP 17 opredeljuje skupino pogodb kot pogodbe, ki se upravljajo skupaj, imajo primerljivo donosnost in so izpostavljene podobnim tveganjem. V tem se razlikuje od 7. člena ZZavar-1, ki opredeljuje skupino pogodb na podlagi vrst zavarovalnih kritij, ki jih krije posamezna skupina zavarovalnih pogodb. Na podlagi 16. člena MSRP 17 zavarovalnica nadalje razdeli izdane zavarovalne pogodbe, ki so v posamičnih portfeljih, glede na donosnost v najmanj tri kategorije. Prva kategorija je skupina

kočljivih pogodb (angl. Contracts that are onerous at inception). To so pogodbe, pri katerih že ob sklenitvi ocenjeni izdatki presegajo ocenjene prejeme. Druga kategorija je skupina pogodb, za katere ni verjetno, da bi postale kočljive. Tretja kategorija je skupina preostalih pogodb, za katere še obstaja možnost, da kasneje postanejo kočljive.

- Pri uporabi MSRP 17 zavarovalnica lahko združi (agregira) zavarovalne pogodbe, če s tem zasleduje cilj standarda. Pomembno pa je vedeti, da ob začetnem pripoznanju kočljivih zavarovalnih pogodb ne smemo združevati s profitabilnimi zavarovalnimi pogodbami.
- V primeru, da so pogodbe dogovorjene z isto pogodbeno stranko ali s strankami, ki so med seboj povezane, potem MSRP 17 pravi, da se računovodsko te pogodbe obravnavajo skupaj, seveda odvisno tudi od ekonomske vsebine. Med trajanjem zavarovanja se sestava pogodbenih skupin ne sme spreminjati. To pomeni, da pogodbe, ki jih zavarovalnica ob začetnem pripoznanju razvrsti v eno skupino, kasneje ne smejo biti prerazvrščene v drugo skupino.

Razvrščanje po času – letne kohorte:

- Poleg tega mora biti zavarovalnica v skladu z MSRP 17 previdna, da iz iste skupine izključi pogodbe, ki so bile sklenjene v časovnem razmiku, ki je daljši od enega leta, saj je v 22. členu MSRP 17 navedeno, da če so zavarovalne pogodbe izdane z več kot enoletnim razmikom, jih zavarovalnica ne more vključiti v isto skupino. Če zavarovalnica to želi doseči, potem po potrebi nadalje razdeli skupine, kot je opisano v 16.–21. členu MSRP 17 (delitev zavarovalnih pogodb v tri skupine, ki so kočljive, malo verjetno, da postanejo kočljive, in na preostale pogodbe, kot je opisano v odstavku »Razvrščanje po zavarovalnih skupinah«). Posledica tega je, da bo vsak portfelj razčlenjen na skupine, sestavljene iz pogodb, ki so bile sklenjene v obdobju enega leta ali manj. Zaradi vseh navedenih pogojev se zna zgoditi, da bo na podlagi MSRP 17 v katero od skupin razvrščena tudi zgolj ena sama zavarovalna pogodba.

3.4 Začetno pripoznanje skupine zavarovalnih pogodb

Pri začetnem pripoznanju so zavarovalnice v skladu z MSRP 17 obvezane pripoznati skupino zavarovalnih pogodb, ki so jih izdale. V tem primeru je zavarovalnica dolžna pripoznati skupino zavarovalnih pogodb takrat, ko nastopi prvi izmed spodaj naštetih dni (25. člen MSRP 17):

- na dan začetka obdobja kritja skupine pogodb ali
- na dan zapadlosti prve premije za skupino zavarovanih pogodb (v primeru, da dan zapadlosti ni omenjen oz. naveden, potem zavarovalnica upošteva dan, ko prvič prejme premijo) ali
- na dan, ko zavarovalne pogodbe postanejo kočljive. Pogodba postane kočljiva v primeru, če je sedanja vrednost ocenjenih izdatkov, nastalih na podlagi te pogodbe,

večja od vrednosti sedanjih ocenjenih prejemkov.

3.5 Modeli za merjenje

MSRP 17 določa tri pristope merjenja za obračunavanje zavarovalnih pogodb. Ti vključujejo (29.–31. člen, 53.–59. člen MSRP 17; PricewaterhouseCoopers, 2017; Deller, 2017):

- splošni model merjenja (angl. General Measurement Model, v nadaljevanju GMM) ali pristop gradbenih blokov (angl. Building Block Approach, v nadaljevanju BBA), to je privzeti model, ki naj bi se uporabljal za vse zavarovalne pogodbe;
- pristop razporejanja premij (angl. Premium Allocation Approach; v nadaljevanju PAA), ki je poenostavljen model in se uporablja pri merjenju zavarovalnih pogodb s kratkoročnim kritjem – načeloma velja pri policah premoženjskih zavarovanj, ki imajo kratkoročno kritje;
- pristop prilagodljivega zaslužka (angl. Variable Fee Approach; v nadaljevanju VFA), ki načeloma velja za življenjska zavarovanja z udeležbo pri dobičku – to so pogodbe, katerih vrednost je vezana na enoto premoženja.

Ker je splošni model merjenja (t. i. model GMM/BBA) privzet za vse zavarovalne pogodbe, ga bomo najbolj podrobno proučili, druga dva pristopa pa bomo le na kratko pregledali. Ti trije modeli določajo pristop, ki ga je treba upoštevati pri izračunu sestavin obveznosti iz zavarovalne pogodbe, in sicer (40.–42. člen MSRP 17, dodatek A):

- obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane, oz. obveznosti za nastale zahtevke (angl. liability for incurred claims; v nadaljevanju LIC) ali
- obveznosti za preostalo kritje (angl. liability for remaining coverage; v nadaljevanju LRC).

LIC se nanaša na že vložene zahtevke za pretekle škodne dogodke ali na zahtevke, ki še bodo na osnovi preteklih škodnih dogodkov vloženi za določeno polico, na primer za nesrečo v primeru avtomobilske police. LRC se nanaša na pričakovanja zavarovalnice glede prihodnjih škodnih dogodkov in posledično prihodnjih zahtevkov za določeno polico. Zavarovalnica mora oblikovati obveznosti tako za LIC in kot tudi za LRC (40.–42. člen MSRP 17, dodatek A).

3.5.1 Splošni model merjenja zavarovalnih pogodb GMM/BBA

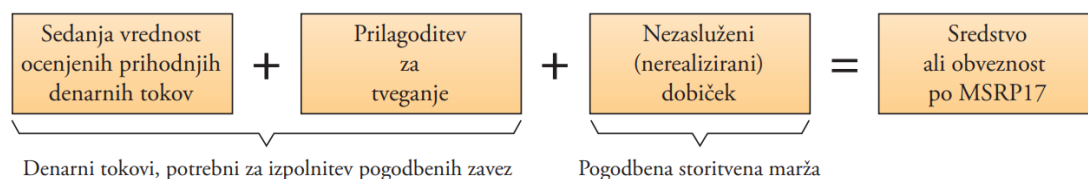
Splošni model merjenja je opredeljen tako, da zavarovalnica ob začetnem pripoznanju (angl. initial recognition) izmeri vrednost skupine zavarovalnih pogodb kot vsoto (pojasnjeno na sliki 5) (32. člen MSRP 17):

- zneska denarnih tokov, ki so potrebni za izpolnitev pogodbenih zavez oz. denarnih

tokov pri izpolnitvi (angl. fulfilment cash flows, v nadaljevanju FCF). Ta znesek vključuje ocene prihodnjih denarnih tokov, ki jih je treba prilagoditi, da odražajo časovno vrednost denarja (angl. Time value of money, v nadaljevanju TVM). Poleg tega je prihodnje denarne tokove treba tudi prilagoditi za finančna in nefinančna tveganja, ki bi znala vplivati na njihovo višino. V ta namen IASB dopušča, da je prilagoditev za ta tveganja enaka dodatku za tveganje (angl. risk margin oz. risk adjustment, v nadaljevanju RA), ki je opredeljen po 180. členu ZZavar-1.

- Pogodbeno storitvene marže (angl. contractual service margin, v nadaljevanju CSM) oziroma še nezasluženi (nerealizirani) dobiček.

Slika 5: Vrednotenje zavarovalnih pogodb v skupini po splošnem modelu

Vir: Mörec (2018, str. 22).

MSRP 17 predpisuje, da morajo ocene prihodnjih denarnih tokov vključevati vse informacije o znesku, času in negotovosti denarnih tokov, ki so v določenem trenutku na voljo. Poleg tega morajo biti ocene relevantnih tržnih spremenljivk skladne z razpoložljivimi tržnimi cenami. Ocene prihodnjih denarnih tokov morajo biti prav tako nedvoumne, kar pomeni, da mora zavarovalnica oceniti denarne tokove ločeno od prilagoditev za časovno vrednost denarja in finančno tveganje (33. člen MSRP 17).

CSM je obveznost zavarovalnice, ki odraža/prikazuje še nezasluženi oz. nerealizirani dobiček, ki ga bo zavarovalnica pripoznala tekom opravljanja storitev zavarovalne pogodbe v prihodnosti. V najpreprostejši obliki predstavlja CSM celotni dobiček, ki se pričakuje od zavarovalne pogodbe. Zavarovalnica bo ta dobiček prenašala v tekoči izkaz poslovnega izida sorazmerno z opravljanjem zavarovalnih storitev. To pomeni takrat, ko bo dobiček tudi dejansko ustvarjen/zaslužen (38. člen MSRP 17). Posledično bo ta metoda prenosa primerljiva z metodo, ki se uporablja za prenosne premije pri MSRP 4. Če to predstavimo poenostavljeno, je CSM razlika med (Mörec, 2018):

- sedanjo vrednostjo tveganju prilagojenih ocenjenih prihodnjih prejemkov in
- sedanjo vrednostjo tveganju prilagojenih ocenjenih prihodnjih izdatkov, pri čemer je treba upoštevati tudi morebiten vpliv vgrajenih opcij in garancij.

Na podlagi diskontirane ocene prihodnjih denarnih tokov skupaj s prilagoditvijo za tveganje (RA) bodo zavarovalnice ocenile denarne tokove pri izpolnitvi, ki jih je treba ustvariti za zavarovalno pogodbo. CSM bo predstavljal ocenjeno vrednost za še nezaslužene (nerealizirane) dobičke, ki jih je treba zabeležiti za zavarovalno pogodbo, in je del obveznosti za preostalo kritje. Na vsak naslednji datum poročanja bo zavarovalnica

ponovno izračunala FCF in CSM na podoben način (Deloitte, 2020).

Ker zavarovalnica v trenutku pripoznanja zavarovancu še ni opravila nobenih storitev, se znesek CSM določi tako, da zavarovalnica ob pripoznanju skupine zavarovalnih pogodb (tj. v času 0) ne pripozna nobenega dobička (Mörec, 2018). Če je zavarovalnica sklenila t. i. kočljive pogodbe, je znesek CSM negativen, saj je vsota izdatkov večja od vsote prejemkov. V tem primeru se CSM ne pripozna. Namesto tega ta znesek, tj. razlika med vsoto izdatkov in vsoto prejemkov, bremeni oz. zmanjša poslovni izid zavarovalnice, saj se pripozna kot izguba prvega dne (angl. day-one loss). Zavarovalnica v poslovnem izidu pripozna izgubo za pričakovani neto odtok pri skupini kočljivih pogodb, kar avtomatično povzroči, da je knjigovodska vrednost obveznosti za skupino tovrstnih zavarovalnih pogodb enaka denarnim tokovom pri izpolnitvi, CSM te skupine pa je enak nič (47. člen MSRP 17).

Ključno načelo MSRP 17 je, da se dobički ne pripoznajo ob prvem pripoznanju zavarovalne pogodbe. To je zato, ker zavarovalnica še ni izpolnila nobene od svojih obveznosti v zvezi z izvajanjem. Namesto tega se dobiček pripozna, ko zavarovalnica izpolni obvezo opravljanja storitve, zaradi česar je njegova obravnava skladna z MSRP 15. Vsak nezasluženi dobiček (na primer prejete premije) se pripozna kot pogodbeni obveznost, ki se sprošča v pogodbenem obdobju v skladu s splošnimi načeli o odloženih prihodkih (Deller, 2017).

Vse denarne tokove, ki obstajajo znotraj pogodbenih meja (angl. within the boundary), tj. ki izhajajo iz pravic in obveznosti, ki obstajajo v ustreznem poročevalskem obdobju, mora zavarovalnica vključiti v izračun vrednosti trenutno veljavne zavarovalne pogodbe. Poročevalsko obdobje je obdobje, v katerem mora zavarovanec plačati premijo in/ali zavarovalnica pa mora zavarovalcu zagotoviti kritje. Ker se v praksi pogosto dogaja, da se nekateri denarni tokovi pojavijo, še preden začne zavarovalna pogodba veljati (npr. denarni tokovi iz sklepalnih stroškov, angl. insurance acquisition cash flows), so ti denarni tokovi evidentirani kot ločena sredstva ali obveznost zavarovalnice (Mörec, 2018).

Zavarovalnica mora ob koncu vsakega poročevalskega obdobja ponovno oceniti knjigovodsko vrednost skupine zavarovalnih pogodb. Vrednost skupine se določi tako, da se sešteje (40. člen MSRP 17):

- znesek obveznosti za preostalo kritje LRC, ki je enak vsoti vrednosti denarnih tokov pri izpolnitvi pogodbenih zavez, ki se nanašajo na zagotavljanje zavarovalnih storitev v prihodnosti (33.–37. člen), in CSM na datum merjenja (43.–46. člen), ter
- znesek obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane, oz. obveznosti za nastale zahtevke LIC, ki je enak sedanji vrednosti denarnih tokov, ki bodo potrebni za poravnavo teh škod, oz. to je enako kot denarni tokovi pri izpolnitvi, ki so povezani s preteklo storitvijo (33.–37. člen).

Na podlagi 41. člena MSRP 17 se sprememba vrednosti skupine zavarovalnih pogodb evidentira kot prihodek ali odhodek v izkazu poslovnega izida zavarovalnice. V primeru, če se zavarovalnici vrednost obveznosti za preostalo kritje LRC spremeni med dvema obdobjema poročanja, kot posledica izpolnitve dela svojih pogodbenih zavez z zagotovitvijo zavarovalnega kritja zavarovancu, se ta sprememba pripozna kot prihodek iz zavarovalnih storitev (angl. insurance revenue). V primeru, če bi se vrednost skupine zavarovalnih pogodb spremenila kot posledica izgub iz kočljivih pogodb, se izgube računovodijo/prikažejo kot odhodki iz zavarovalnih storitev (angl. insurance service expense). Zavarovalnice bodo vpliv prilagoditve zaradi finančnih in nefinančnih tveganj ter prilagoditve časovne vrednosti denarja na vrednost zavarovalnih pogodb prikazale kot zavarovalno-finančne prihodke (angl. insurance finance revenue) ali zavarovalno-finančne odhodke (angl. insurance finance expense).

Na podlagi 42. člena MSRP 17 se bo povečanje obveznosti za nastale zahtevke LIC, ki so nastali v tekočem poročevalskem obdobju, ali za vse naknadne spremembe ocenjenih denarnih tokov za izpolnitev v zvezi z nastalimi zahtevki, brez učinka spremembe v časovni vrednosti denarja in brez učinka spremembe v finančnih tveganjih, prikazalo kot odhodek iz zavarovanj. Med finančnimi prihodki ali odhodki pa se bo prikazal učinek časovne vrednosti denarja in učinek finančnega tveganja. Zaradi tega MSRP 17 v čiste prihodke od zavarovalnih premij ali čiste odhodke za škode ne vključuje tistega dela denarnih tokov, ki je povezan s financiranjem zavarovalnih poslov, ali če se navezujejo na naložbeno komponento (angl. investment component).

Glede obravnave sprememb v zvezi z diskontnimi stopnjami, ki se uporabljajo za ocene sedanje vrednosti prihodnjih denarnih tokov, se za zavarovalne pogodbe uporabljajo diskontne stopnje, ki odražajo trenutne oz. na datum merjenja značilnosti zavarovalnih denarnih tokov. Uporaba tekočih obrestnih mer je pomenila spremembo za zavarovalnice, ki so prej kot diskontno mero uporabljale pričakovani donos sredstev v posesti (angl. expected return on assets held as the discount rate) (Deller, 2017). Poleg tega morajo diskontne stopnje (36. člen MSRP 17):

- odražati značilnost časovne vrednosti denarja, denarnih tokov in likvidnostnih značilnosti skupine zavarovalnih pogodb,
- izključevati učinke dejavnikov, ki bi sicer lahko vplivali na tržne cene, ampak nimajo nobenega učinka na prihodnje denarne tokove,
- biti skladne s tržnimi cenami finančnih instrumentov, ki so trenutno razpoložljive in so skladne z značilnostmi zavarovalnih pogodb.

Ker se morajo uporabljene diskontne stopnje/mere redno posodabljati, da prikazujejo trenutne tržne razmere, je treba vse spremembe obveznosti, ki izhajajo iz spremembe uporabljene diskontne mere, prikazati v drugem vseobsegajočem donosu in ne v poslovnem izidu (Deller, 2017).

Vsako povečanje obveznosti, ki izhaja iz spremembe TVM zaradi rasti diskontnih stopenj, se prikaže v poslovnem izidu po načelu »odpravljanja diskonta« (angl. unwinding the discount), ki prevladuje v mnogih obstoječih MSRP (Deller, 2017).

Kar zadeva pogodbeno storitveno maržo, je treba poleg sprememb zaradi upoštevanja diskontnih stopenj in časovne vrednosti denarja vsako leto posodobiti sedanje vrednosti denarnih tokov, ki so potrebni za izpolnitev pogodbenih zavez, da se upoštevajo pričakovani denarni tokovi. O tem se je razpravljalo, vendar je okvirni sklep, ki ga je sprejel IASB, naslednji (Deller, 2017):

- spremembe, ki se nanašajo na spremembo ocen v tekočem obdobju nastalih škod, je treba pripoznati v poslovnem izidu tekočega obdobja in ne v pogodbeno storitveni marži. Tako se celoten vpliv tovrstnih sprememb pripozna v tekočem obdobju, namesto, da bi se razporedil na preostalo pogodbeno obdobje.

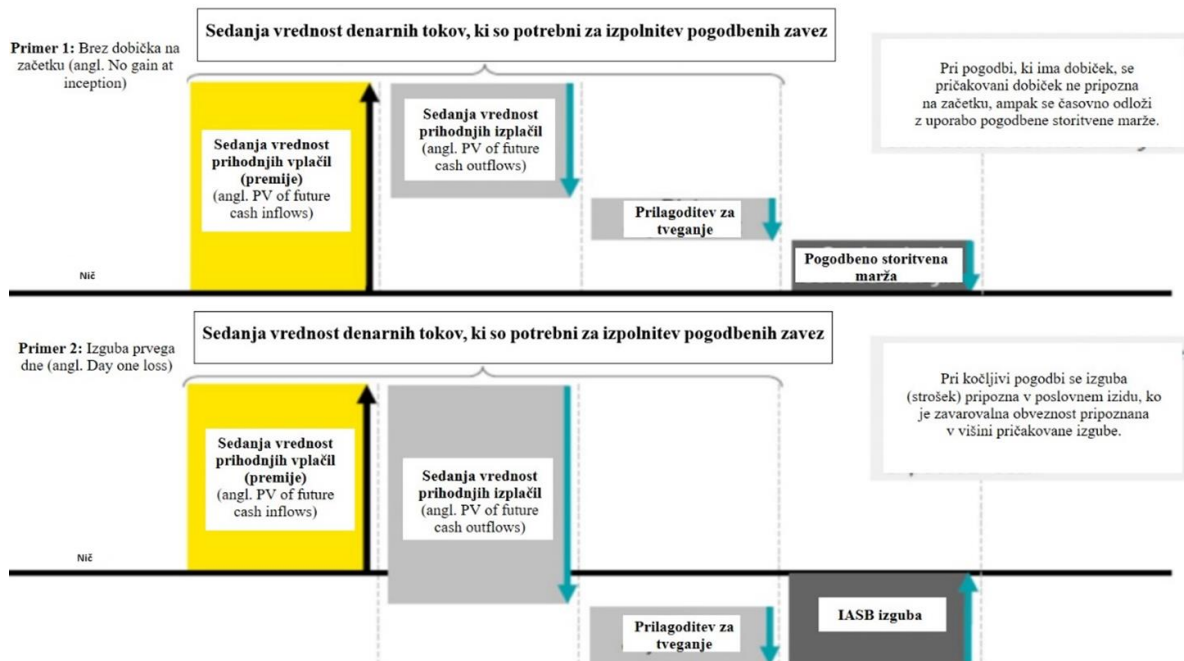
Osnovni gradniki splošnega modela (32.–39. člen MSRP 17):

- Pričakovani prihodnji denarni tokovi (angl. The expected fulfilment cash flows, v nadaljevanju EFCF) so izrecna, nepristranska in verjetnostno utežena ocena prihodnjih čistih denarnih tokov, ki bodo nastali, ko bo zavarovalnica izpolnjevala zavarovalne obveznosti.
- Prilagoditev zaradi časovne vrednosti denarja je upoštevana kot sedanja vrednost, ki jo dobimo z diskontiranjem pričakovanih prihodnjih denarnih tokov z obrestnimi merami, ki vsebujejo karakteristike obveznosti.
- Prilagoditev za tveganje je nadomestilo, ki ga zavarovalnica zahteva zaradi negotovosti glede zneska in časa denarnih tokov.
- Pogodbeno storitvena marža je (nezaslužen) dobiček, ki ga zavarovalnica pripozna med opravljanjem storitev.

Slika 6 prikazuje primer pogodbe z dobičkom in primer kočljive pogodbe pri začetnem pripoznanju. Prvi stolpec prikazuje sedanjo vrednost prihodnjih vplačil (angl. PV of future cash inflows) oz. premij. Drugi stolpec predstavlja sedanjo vrednost prihodnjih izplačil (angl. PV of future cash outflows), kar zajema izplačane škode, stroške sklepanja zavarovanj itd. Tretji stolpec predstavlja RA, v zadnjem stolpcu pa je predstavljen rezultat, ki se ga dobi tako, da se od sedanje vrednosti prihodnjih vplačil odšteje sedanjo vrednost prihodnjih izplačil in RA: dobiček (CSM) ali izguba iz zavarovalne pogodbe.

V primeru dobička (na sliki 6 je to prikazano s primerom 1) mora zavarovalnica oblikovati dodatno obveznost, poimenovano s CSM. Ta obveznost je ob pripoznanju (angl. at inception) enaka dobičku iz te zavarovalne pogodbe, zato temu pravimo v angleščini »No gain at inception«, saj zavarovalnica nima dobička ob začetnem pripoznanju. CSM je dobiček iz zavarovalne pogodbe, ki ga bo pripoznavala (amortizirala) skozi čas trajanja pogodbe.

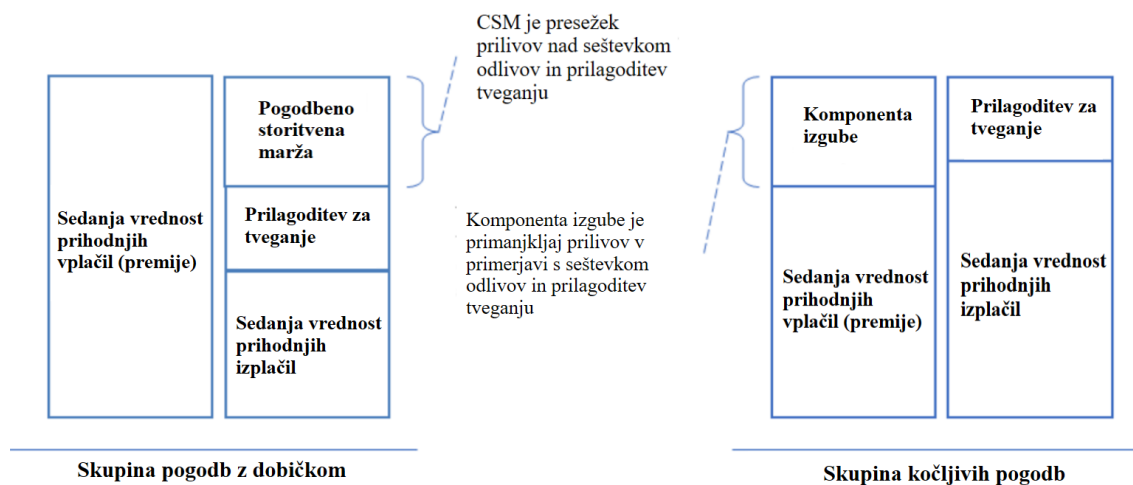
Slika 6: Dva primera pri začetnem pripoznanju

Vir: prirejeno po Tomažin (2022b).

Če pa so pričakovana izplačila za škode in druge stroške ter RA višja, kot je prejeta premija, bo zavarovalnica iz te zavarovalne pogodbe imela izgubo (na sliki 6 je to prikazano s primerom 2). V tem primeru govorimo o »kočljivi« pogodbi, kjer mora zavarovalnica to izgubo prepoznati skozi izkaz poslovnega izida. Ob začetnem pripoznanju bi se skupina pogodb z dobičkom in skupina kočljivih pogodb prikazali v bilanci stanja, tako kot je prikazano na sliki 7.

Slika 7: Prikaz pogodbene storitvene marže ob začetnem pripoznanju

Vir: prirejeno po Yousuf in drugi (2021).

Ob začetnem pripoznanju bi v prvem primeru imeli na strani sredstev sedanjo vrednost prihodnjih vplačil (premije), na strani obveznosti pa sedanjo vrednost prihodnjih izplačil, RA in CSM, ki predstavlja presežek prilivov nad seštevkom odlivov in RA.

Ob začetnem pripoznanju bi v drugem primeru imeli na strani sredstev sedanjo vrednost prihodnjih vplačil (premije) in tudi komponento izgube. Ta predstavlja primanjkljaj prilivov nad seštevkom odlivov in RA. Na strani obveznosti imamo sedanjo vrednost prihodnjih izplačil in RA. Razvidno je, da ni CSM, zato se izguba takoj pripozna v izkazu poslovnega izida.

3.5.2 Pristop razporejanja premij PAA

IASB je ocenil, da naj bi uvedba MSRP 17 zavarovalnicam povzročila precejšnje dodatne stroške pri zagotavljanju ustreznih informacij, ki lahko v mnogih primerih presežejo koristi predlaganega splošnega modela za merjenje zavarovalnih pogodb (Mörec, 2018). Zato je IASB v standardu MSRP 17 predvidel določene poenostavitve za zavarovalnice s t. i. pristopom PAA. To je prilagoditev splošnega modela, kar pomeni, da si zavarovalnica z njim lahko poenostavi merjenje skupine zavarovalnih pogodb. PAA je opisan v 53.–59. členu MSRP 17 in se lahko uporabi v primerih (53. člen MSRP 17):

- obdobje zavarovalnega kritja vsake pogodbe v skupini (vključno s storitvami zavarovalne pogodbe, ki izhajajo iz vseh premij znotraj pogodbenih meja, določenih na ta datum, z uporabo 34. člena MSRP 17) znaša eno leto ali manj;
- podjetje utemeljeno pričakuje, da se meritev obveznosti za preostalo kritje za skupino na podlagi take poenostavitve ne bi bistveno razlikovala od meritve na podlagi zahtev iz 32.–52. člena MSRP 17.

Treba pa je omeniti, da se PAA ne uporablja za obveznosti za že nastale škode, za katere se bo uporabljal splošni model GMM (ali BBA) (Deloitte, 2020). Če skupina zavarovalnih pogodb ustreza kateremu koli od opisanih pogojev, lahko zavarovalnica (če to želi) to skupino zavarovalnih pogodb izmeri s pomočjo pristopa PAA. Razlika med splošnim modelom in pristopom PAA je v tem, da pri PAA ni potrebno ločeno pripoznavanje CSM in da praviloma ne bo treba upoštevati tudi vpliva časovne vrednosti denarja na znesek obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane (53.–59. člen MSRP 17).

Izračuni po pristopu PAA so podobni izračunom po splošnem modelu, le da ni zahteve po diskontiranju obveznosti, ki bi odražala časovno vrednost denarja. Prav tako je potrebnih manj razkritij. PAA je bil uveden za zmanjšanje stroškov izvajanja MSRP 17 pri enostavnejših pogodbah, kot so kratkoročna neživljenjska zavarovanja (Deller, 2017; Zavarovalnica Triglav, d. d., 2023).

Po tem pristopu mora zavarovalnica ob začetnem pripoznanju zavarovalne pogodbe izmeriti znesek obveznosti za preostalo kritje LRC. Ta znesek je enak znesku prejete

zavarovalne premije ob začetnem pripoznanju, ki je zmanjšan za vsa izplačila stroškov pridobivanja zavarovanja (razen v primeru, če so ti stroški že bremenili poslovni izid ob njihovem nastanku). Znesek mora biti prilagojen za znesek odprave pripoznanja vseh potencialnih sredstev ali obveznosti, ki izhajajo iz denarnih tokov, nastalih pred začetnim pripoznanjem teh zavarovalnih pogodb (tj. odpraviti se morajo sredstva oz. obveznosti, ki so nastale na podlagi denarnih tokov iz sklepalnih stroškov) (55. člen MSRP 17).

Zavarovalnica bo ponovno izmerila vrednost obveznosti za preostalo kritje LRC ob koncu obračunskega obdobja tako, da bo začetni knjigovodski vrednosti (55. člen MSRP 17):

- prištela:
 - zavarovalne premije, ki jih je prejela v tekočem obračunskem obdobju;
 - vse zneske, ki so povezani z amortizacijo denarnih tokov pri pridobivanju zavarovanj, ki so pripoznani kot odhodki v poročevalskem obdobju;
 - morebitne prilagoditve sestavine financiranja na podlagi 56. člena MSPR 17;
- od nje pa odštela znesek:
 - ki je enak denarnim tokom pri pridobivanju zavarovanj, razen če bo zavarovalnica te takoj pripoznala kot odhodek (bolj natančno, zavarovalnica bo zmanjšala obveznost za izplačilo stroškov pridobivanja zavarovanj – vendar le, če ti stroški v času nastanka niso že vplivali na dobiček/poslovni izid – in jih povečala za znesek odpisov stroškov pridobivanja zavarovanj, ki so potekali/se pojavili v tekočem obračunskem obdobju);
 - pripoznan kot prihodek iz zavarovalniških storitev v obračunskem obdobju (ta odbitek je običajno sorazmeren s pretekom časa oz. z dolžino obdobja, za katero je bila sklenjena zavarovalna pogodba);
 - ki se nanaša na naložbeno komponento, ki je bila ali plačana zavarovancu ali pa je bila prenesena med obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane do konca obračunskega obdobja.

Znesek obveznosti bo na koncu spremenjen (povečan), saj se mora upoštevati tudi učinek financiranja. Ta prilagoditev se bo zgodila le, če časovna vrednost denarja pomembno vpliva na to skupino zavarovalnih pogodb ali če zavarovalnica zagotovi kritje na podlagi teh pogodb v časovnem obdobju, ki je daljše od enega leta od datuma zapadlosti zavarovalne premije (55.–56. člen MSRP 17). Če zanemarimo učinek časovne vrednosti denarja, je izračun obveznosti za preostalo kritje zato dokaj podoben izračunu vrednosti rezervacij za prenosne premije v sklopu MSRP 4. V tem primeru je, tako kot v splošnem modelu vrednotenja zavarovalnih pogodb, vpliv naložbene komponente izključen iz poslovnega izida, ker se ta znesek neposredno prenese na obveznosti za škode, ki so že nastale, vendar do konca obračunskega obdobja še niso bile poravnane (Mörec, 2018).

Če bodo zavarovalne pogodbe med trajanjem postale kočljive, torej če vrednost ocene bodočih denarnih tokov, ki so potrebni za izpolnitev pogodbenih obveznosti iz teh pogodb, presega trenutno knjigovodsko vrednost obveznosti za preostalo kritje iz teh istih pogodb,

bo zavarovalnica morala obveznosti povečati za to razliko in istočasno bremeniti svoj poslovni izid. Postopek je podoben kot pri pripoznavanju/oblikovanju rezervacij za neiztekle nevarnosti v sklopu MSRP 4 (57. člen MSRP 17).

V sklopu pristopa razporejanja premij se znesek obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane, določi na enak način kot pri splošnem modelu merjenja zavarovalnih pogodb. Edina razlika je v tem, da ni potrebe po upoštevanju časovne vrednosti denarja, če se pričakuje, da bodo denarni tokovi dospeli šele v enem letu po škodnem dogodku (59. člen MSRP 17).

3.5.3 Pristop prilagodljivega zaslužka – pristop spremenljive provizije VFA

Kot posebno prilagoditev splošnega modela MSRP 17 omogoča tudi uporabo pristopa prilagodljivega zaslužka – pristop spremenljive provizije VFA. Ta pristop se uporablja pri tistih pogodbah, ki imajo možnost neposredne udeležbe v dobičku (angl. contracts with direct participation features). Primer take zavarovalne pogodbe so pogodbe življenjskih zavarovanj z naložbenim tveganjem (angl. unit-linked insurance contracts).

Zavarovalne pogodbe, ki imajo možnost neposredne udeležbe pri dobičku (angl. insurance contracts with direct participation features), omogočajo zavarovancu, da je udeležen pri donosu vnaprej določenih sredstev (angl. identified pool of underlying items), pri čemer se izplačilo donosa iz sredstev giblje v skladu s spremembami poštene vrednosti teh sredstev. To ne pomeni, da bo morala zavarovalnica za pogodbo, kjer zavarovalnica zavarovancu nekaj obljubi, resnično kupiti ali pridobiti ta sredstva. Zadosti je, da so v zavarovalni pogodbi ta sredstva jasno opredeljena in da le-ta vsebuje klavzule, ki zavarovalnici onemogočajo, da bi za nazaj (retrospektivno) spremenila opredelitev sestave teh sredstev in posledično s tem tudi svoje obveznosti do zavarovanca. Posledično te zavarovalne pogodbe vključujejo tako zavarovalno kot tudi naložbeno komponento. To pomeni, da zavarovalnica zavarovancem poleg zavarovalniških storitev nudi tudi storitve, povezane z naložbami (angl. investment-related services). Provizija ali zaslužek (angl. fee), ki jo/ga zavarovalnica prejme v zameno za nudenje takih storitev, je odvisna in določena s pošteno vrednostjo sredstev (naložb), ki so opredeljena v zavarovalni pogodbi (IFRS Foundation, 2017a).

Podobno kot pri splošnem modelu vrednotenja zavarovalnih pogodb je tudi pri pristopu prilagodljivega zaslužka oz. pristopu spremenljive provizije treba izračunati vrednost prihodnjih denarnih tokov, ki so potrebni za izpolnitev pogodbenih obveznosti s strani zavarovalnice. Spremembe teh denarnih tokov, ki so posledica vpliva finančnih spremenljivk, se v obeh pristopih pripoznajo različno. Medtem ko so v splošnem modelu te spremembe pripoznane skozi izkaz vseobsegajočega donosa, so v tem pristopu VFA pripoznane prek prilagoditve pogodbeno-storitvene marže (IFRS Foundation, 2017a).

3.6 Razkritja

Razkritja pri MSRP 17 so bolj obsežna kot pri MSRP 4, ker je sedaj (v primerjavi z MSRP 4) zahtevano tudi merjenje zavarovalnih pogodb, ki je dokaj kompleksno. Razkritja v MSRP 17 urejajo 93.–132. člen. Namen razkritij je, da bralec letnih poročil zavarovalnic razume (93. člen MSRP 17):

- zneske, pripoznane v računovodskih izkazih zavarovalnice,
- presoje, spremembe presoj in predpostavke, uporabljene pri izračunu teh vrednosti in vpliv njihovih prilagoditev,
- naravo in razpon tveganj, ki izhajajo iz sklenjenih zavarovalnih pogodb.

MSRP 17 daje zavarovalnicam možnost, da se na podlagi kriterija pomembnosti same odločijo, na kateri ravni bodo razkrivale podatke za ta namen (npr. po vrstah zavarovanja ali po posameznih geografskih trgih) (94.–96. člen MSRP 17). Ob sprejemu standarda pa se je pričakovalo, da bodo zavarovalnice podatke razkrivale v skladu z obstoječo prakso oziroma na način, ki bo čim bolj usklajen z zahtevami ZZavar-1 oziroma solventnost 2 (Mörec, 2018).

MSRP 17 je temeljna podlaga za pojasnitev zneskov, pripoznanjih v računovodskih izkazih. Standard zahteva, da zavarovalnica pojasni, kako so denarni tokovi in pripoznavanje/računovodenje prihodkov ter odhodkov iz teh pogodb vplivali na finančni položaj in poslovno uspešnost zavarovalnice zaradi sklenjenih zavarovalnih oz. pozavarovalnih pogodb. Zavarovalnica bo zato opisala in pojasnila (98.–100. člen MSRP 17):

- gibanje obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane (LIC), oceno vrednosti in obveznosti za preostalo kritje (LRC). Pri obveznostih za preostalo kritje bo morala zavarovalnica izrecno navesti vse zneske, ki izhajajo iz kočljivih pogodb in so bili takoj izkazani v izkazu poslovnega izida;
- projekcije sedanjih vrednosti bodočih denarnih tokov, RA in preostalo CSM.

Poleg tega MSRP 17 zahteva, da zavarovalnice razkrijejo (99.–105. člen MSRP 17):

- vse razlage (kvantitativne ali kvalitativne) glede pričakovanj, kdaj se bo preostala pogodbeno-storitvena marža pripoznala v izkazu poslovnega izida; to je nujno, saj na tak način zavarovalnica nudi uporabniku računovodskih izkazov vpogled v planirano prihodnje gibanje poslovnega izida in hkrati tudi oceno dobičkonosnosti zavarovalnice;
- temeljit pregled učinkov in postopkov pripoznavanja prihodkov iz zavarovalnih storitev ter zavarovalnih finančnih prihodkov/odhodkov;
- vpliv na novo sklenjenih zavarovalnih pogodb (tj. zavarovalnih pogodb, ki so bile sklenjene v zadnjem obračunskem obdobju) na ocene vrednosti v izkazu finančnega položaja, torej na ocene sedanje vrednosti prihodnjih denarnih tokov, na prilagoditve za

tveganje in na preostalo pogodbeno storitveno maržo.

Zavarovalnice morajo na področju predpostavk ali metod, ki so jih izbrale, razkriti naslednje stvari (117. člen MSRP 17):

- Uporabljene tehnike/metode za izračun vrednosti zavarovalnih pogodb ter postopke za ocenitev in določitev vhodnih podatkov; vhodne podatke morajo zavarovalnice razkrivati v kvantitativni obliki, razen če tega praktično ni mogoče izvesti.
- Vse prilagoditve, ki so bile uporabljene pri metodah merjenja in postopkov za določanje vhodnih podatkov, skupaj z utemeljitvijo vseh razlogov za prilagoditve. Pojasniti morajo tudi, na katere vrste zavarovalnih pogodb te prilagoditve lahko vplivajo.
- Metode za določitev diskontnih stopenj, uporabljen pristop merjenja naložbenih sestavin, uporabljene krivulje donosnosti, način ocenjevanja vpliva nefinančnih tveganj na RA in podobne metode.
- Pristop razmejevanja učinka sprememb finančnih predpostavk na poslovni izid in na drugi vseobsegajoči donos, če zavarovalnica na ravni portfelja sprejme odločitev, da bo ta učinek deloma pripoznala v poslovnem izidu, deloma pa v okviru drugega vseobsegajočega donosa.

Razkritja izpostavljenosti finančnim tveganjem, ki izhajajo iz finančnih instrumentov, ki jih je vključeval tudi že prejšnji standard MSRP 4, so podobna/identična kot razkritja glede izpostavljenosti zavarovalnim, finančnim in ostalim tveganjem, ki izvirajo iz zavarovalnih pogodb. Njihov cilj je pojasniti vsa tveganja in pristop zavarovalnice k njihovemu zmanjševanju. Posledično je treba razkriti (121.–132. člen MSRP 17):

- katerim vrstam tveganja so zavarovalnice izpostavljene in od kod izvirajo;
- učinek zakonodajnega okolja, kjer zavarovalnica obratuje; kot primer lahko navedemo, s kakšnimi minimalnimi kapitalskimi zahtevami ali tehničnimi obrestnimi merami se zavarovalnica sooča;
- koncentracije določenih vrst tveganj, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb;
- cilje, smernice in postopke za obravnavo različnih kategorij tveganja ter tehnike za njihovo kvantificiranje/merjenje;
- kako se razvija škodno dogajanje;
- kakšna je podvrženost kreditnemu tveganju; ta se ločeno razkriva za zavarovalne pogodbe, ki so jih sklenile zavarovalnice, in kupljena pozavarovanja;
- izpostavljenost in obvladovanje likvidnostnega tveganja, vključno s pregledom analize zapadlosti obveznosti tako iz naslova kupljenih pozavarovanj kot sklenjenih zavarovalnih pogodb. To analizo se naredi v obliki povzetka ocenjenih neto oziroma čistih denarnih tokov za vsako od prvih petih let po presečnem datumu bilance stanja, razdeljenih po letih, in skupnih ocenjenih neto/čistih denarnih tokov za preostala leta.

4 PRIMERJAVA STANDARDOV MSRP 4 IN MSRP 17

Iz opisa v drugem in tretjem poglavju je jasno, da sta si standarda pomembno različna, čeprav oba urejata zavarovalne pogodbe. Razlike med obema standardoma so v dejavnikih (Editions financial, brez datuma):

- Primerljivost ocene poslovne uspešnosti in finančnega položaja zavarovalnic: Ker je bil MSRP 4 pripravljen v precej kratkem časovnem obdobju tik pred sprejetjem standardov MSRP v EU, je bil njegov cilj uvesti vsaj minimalno uskladitev, tj. vsaj opredelitev, kaj zavarovalna pogodba sploh je, ter uvesti test LAT in razkritja v povezavi z zavarovalnimi pogodbami. MSRP 4 posledično ni uspel urediti merjenja zavarovalnih pogodb, zato so lahko zavarovalnice še naprej uporabljale nacionalne standarde oz. zakonske in podzakonske akte v posameznih državah (v Sloveniji sprejete s strani AZN) pri obračunavanju zavarovalnih pogodb. Zaradi tega je bila primerljivost med zavarovalnicami iz različnih držav zelo otežena. Cilj MSRP 17 je zagotoviti, da zavarovalnice v vseh jurisdikcijah, ki uporabljajo MSRP, uporabljajo primerljivo računovodenje za vse zavarovalne pogodbe.
- Preglednost in kakovost informacij za vlagatelje: Nov standard MSRP 17 želi vlagatelje opremiti z boljšimi informacijami o vrednosti zavarovalnih pogodb in o tem, kako posamezna zavarovalnica ustvarja dodano vrednost. To dosega:
 - s sprotnim ocenjevanjem prihodnjih denarnih tokov in s pripoznavanjem dobička v obdobju, v katerem se opravljajo zavarovalne storitve,
 - s predstavitvijo rezultatov zavarovalnih storitev (vključno s predstavitvijo zavarovalnih prihodkov) ločeno od finančnih prihodkov ali odhodkov.
- Zaupanje in stroški kapitala: MSRP 17 naj bi zagotovil večjo preglednost glede poslovanja zavarovalnic, kar naj bi povečalo zanesljivost informacije o uspešnosti poslovanja v zavarovalniški dejavnosti. Nekaterim največjim zavarovalnicam se lahko zaradi tega znižajo tudi stroški kapitala.

Ena od glavnih razlik med opisanimi standardoma je, da je MSRP 4 vrednotil zavarovalne pogodbe z uporabo načela časovnega razmejevanja in usklajevanja, medtem ko MSRP 17 ocenjuje obveznosti zavarovalniškega posla z uporabo pristopa poštene vrednosti. Načelo časovnega razmejevanja in usklajevanja zagotavlja, da so prihodki in odhodki pripoznani v tistem obdobju, v katerem dejansko nastanejo. Se pravi, da so izkazani v istem obdobju, pri čemer odhodki sledijo prihodkom. Stroški pa so pripoznani v tistem obdobju, ko so dejansko nastali. To načelo omogoča, da so računovodski izkazi podjetja točni ter pošteno prikazujejo njegovo finančno stanje in uspešnost v določenem obdobju (Valant, 2019).

Načelo poštene vrednosti temelji na uporabi poštene vrednosti, tj. vrednosti, ki je znesek, ki bi ga dobro obveščeni udeleženci na trgu dobili (ali plačali) na datum bilance stanja v običajni transakciji za prodajo sredstva oz. prenos obveznosti pod obstoječimi pogoji na trgu. Načelo poštene vrednosti navaja, da je treba sredstva in obveznosti redno prevrednotovati na način, tako da vrednosti v računovodskih izkazih sproti odražajo

vsakokratno spremembo poštene vrednosti. Te spremembe vplivajo na čisti dobiček ali vseobsegajoči donos posameznega obdobja, posledično se z uporabo tega načela povečuje nestanovitnost (večja volatilitnost) poslovnih rezultatov zavarovalnice (Valant, 2019).

V primerjavi z MSRP 4 MSRP 17 omejuje pobotanje dobičkov, ki so ustvarjeni s pomočjo skupin donosnih pogodb, z izgubami, ki so nastale pri skupinah kočljivih pogodb. Dobički pri donosnih pogodbah so prikazani kot CSM, izgube pa se morajo pripoznati takoj v poslovnem izidu. Pri MSRP 4 se je moral zgolj na ravni celotnega portfelja izvajati test LAT oz. test ustreznosti rezervacij, pri MSRP 17 pa je združevanje različno donosnih pogodb zelo omejeno. Tako morajo zavarovalnice opredeliti in ločeno spremljati več različnih skupin kočljivih pogodb, kjer se morajo izgube takoj pripoznati (Zavarovalnica Triglav, d. d., 2023). Ključna razlika med MSRP 17 in MSRP 4 je doslednost uporabe sedaj z MSRP 17 računovodskih metod za pripoznavanje prihodkov in vrednotenje obveznosti. V skladu z MSRP 4 so lahko zavarovalnice oblikovale lastne politike za pripoznavanje prihodkov in izračunov rezervacij. Na primer, po MSRP 4 so lahko zavarovalnice po lastni presoji vključile RA v obveznosti, medtem ko je po MSRP 17 to zdaj obvezno (Deloitte, 2020).

Uvedba novega standarda MSRP 17 je odpravila škodne rezervacije, matematične rezervacije in prenosne premije in uvedla vrednotenje obveznosti, torej LRC, RA, CSM in LIC. V tabeli 1 so predstavljene izboljšave, ki so bile uvedene na podlagi MSRP 17 v primerjavi z MSRP 4.

Tabela 1: Izboljšave, uvedene z MSRP 17

MSRP 4 – malo preglednih ali koristnih informacij	MSRP 17 – bolj pregledne informacije
Informacije o vrednosti zavarovalnih obveznosti	
Nekatere zavarovalnice so merile zavarovalne pogodbe z uporabo predpostavk, ki jih niso posodobile. Predpostavke so oblikovale v času, ko so bile pogodbe izdane, in jih pozneje niso posodobile, da bi odražale gospodarske spremembe, zato niso zagotavljale koristnih informacij o pričakovanih prihodnjih denarnih tokovih. Te zavarovalnice v svojih računovodskih izkazih niso odražale v celoti vrednosti jamstev za obrestne mere.	Zavarovalnice morajo zavarovalne pogodbe meriti s pomočjo posodobljenih predpostavk. Uporaba posodobljenih predpostavk o denarnih tokovih, diskontni stopnji in tveganju na vsak datum poročanja, ki bolje odraža način, na katerega zavarovalnica pričakuje poravnavo svojih obveznosti iz zavarovalnih pogodb, in sedanje vrednosti jamstev za obrestne mere. Prav tako je sedaj razvidna vsaka ekonomska neusklajenost med sedanjo vrednostjo sredstev in obveznostmi.
Zavarovalnice pri merjenju obveznosti za nastale škode pogosto niso upoštevale časovne vrednosti denarja. Izkazani odhodki za odškodnine zato niso odražali ekonomskih odhodkov za zavarovalne pogodbe, pri katerih je lahko poravnava zahtevka trajala nekaj let.	Zavarovalnice poročajo o ocenjenih prihodnjih plačilih za poravnavo nastalih škod na diskontirani osnovi. Ker se časovna vrednost denarnih tokov odraža pri merjenju zavarovalnih pogodb, bodo izkazani odhodki za škode bolje odražali gospodarske odhodke.

se nadaljuje

Tabela 1: Izboljšave, uvedene z MSRP 17 (nad.)

MSRP 4 – malo preglednih ali koristnih informacij	MSRP 17 – bolj pregledne informacije
Nekatere zavarovalnice so za merjenje zavarovalnih pogodb uporabljale »pričakovano donosnost sredstev v posesti« kot diskontno stopnjo, kar je izkrivljalo vrednost obveznosti iz zavarovalnih pogodb, saj te obveznosti pogosto niso bile neposredno povezane s sredstvi in so pogosto imele drugačno trajanje.	Zavarovalnice za merjenje svojih zavarovalnih pogodb uporabljajo diskontno stopnjo, ki odraža značilnosti zavarovalnih denarnih tokov. Računovodski izkazi zavarovalnic odražajo tveganja iz zavarovalnih obveznosti, saj zavarovalnice uporabljajo diskontno stopnjo, ki odraža tveganje, povezano z obveznostmi.
Informacije o donosnosti	
Nekatere zavarovalnice niso zagotavljale ustreznih informacij o virih dobička, pripoznanega iz zavarovalnih pogodb, zlasti kadar se je o prihodkih poročalo po načelu denarnega toka.	Zavarovalnice morajo zagotoviti informacije o različnih sestavinah sedanje in prihodnje donosnosti, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb. Zavarovalnice bodo pripoznale prihodke takrat, ko bodo zagotovili zavarovalno kritje.
Primerljivost med zavarovalnicami v različnih jurisdikcijah	
Obračunavanje zavarovalnih pogodb se je med zavarovalnicami, ki so poslovale v različnih državah, precej razlikovalo. Na primer: a) nekatere zavarovalnice so za merjenje zavarovalnih pogodb uporabljale trenutno veljavne diskontne stopnje. Druge so uporabljale pretekle (angl. historical) diskontne stopnje, b) nekatere zavarovalnice so »usredstville« in kasneje amortizirale stroške, nastale pri izdaji novih zavarovalnih pogodb. Druge zavarovalnice so te stroške obračunavale prek poslovnega izida ob njihovem nastanku, c) nekatere zavarovalnice so pripoznavale kot prihodek vse prejete premije. Druge so iz prihodkov izključile vse naložbene sestavine premije.	Zavarovalnice za vse zavarovalne pogodbe uporabljajo enak računovodski okvir, ne glede na to, iz katere države prihajajo. S tem so bile odpravljene številne razlike v računovodskem evidentiranju, kar vlagateljem in analitikom omogoča lažjo primerjavo gospodarske uspešnosti in tveganj zavarovalnic.
Primerljivost med zavarovalnimi pogodbami	
Nekatere multinacionalne zavarovalnice so konsolidirale svoje hčerinske družbe z uporabo neenotnih računovodskih usmeritev za zavarovalne pogodbe, izdane v različnih državah. Posledica tega je bilo pomanjkanje primerljivosti med zavarovalnimi pogodbami, ki jih je izdala ista zavarovalna skupina v različnih državah.	Multinacionalna zavarovalnica bo enako obravnavala zavarovalne pogodbe znotraj celotne skupine, s čimer naj bi se povečala primerljivost rezultatov poslovanja po geografskih območjih. S tem naj bi zavarovalnice, ki izdajajo zavarovalne pogodbe, v celoti izkoristile prednosti primerljivosti računovodskih izkazov po MSRP.
Primerljivost med panogami	
Nekatere zavarovalnice so prikazovale prejeta denarna sredstva oz. naložbeno (depozitno) sestavino zavarovalne pogodbe kot prihodke. To se je razlikovalo od računovodenja, ki se uporablja v drugih panogah, zlasti v bančništvu in panogi upravljanja naložb.	Prihodki odražajo zgolj zagotovljeno zavarovalno kritje, brez naložbene (depozitne) sestavine, tako kot v drugih panogah, kar povečuje primerljivost in razumevanje dobička ali izgube zavarovalnic, ki izdajajo zavarovalne pogodbe, pa tudi primerljivost s podjetji, ki delujejo v drugih panogah, posledično pa olajšujejo razumevanje vlagateljev.

Vir: prirejeno po IFRS Foundation (2017a).

5 ANALIZA VPLIVA PREHODA NA MSRP 17 NA PRIKAZ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC

V Sloveniji je prisotnih 12 zavarovalnic. Za izvedbo analize prehoda na MSRP 17 sem izbral Skupino Triglav, Zavarovalno skupino Sava, zavarovalnico Grawe in zavarovalnico Generali. Te zavarovalnice sem izbral zato, ker so imele največ podatkov o prehodu na MSRP 17 v primerjavi z ostalimi zavarovalnicami.

V tem delu magistrskega dela so zbrani podatki analizirani s primerjalno vsebinsko analizo letnih poročil izbranih slovenskih zavarovalnic (primerjava med prikazom obveznosti do virov sredstev na dan 31. 12. 2021 in na dan 1. 1. 2022), da bi bile odkrite podobnosti in razlike v tem, kako je bil opravljen prehod zavarovalnic, kakšne metode so bile izbrane in kako je bil posledično prikazan njihov finančni položaj. Pojasniti je treba, da gledamo prehod na ta dva datuma zato, ker so morale zavarovalnice pripraviti tudi podatke za primerjalno obdobje, kar pomeni, da če se je standard začel uporabljati s 1. 1. 2023, so zavarovalnice morale skladno z novimi določili pripraviti tudi podatke za primerjalno leto 2022, kar pomeni, da so prikazale prehod že na dan 1. 1. 2022. Zavarovalnice vpliva tega prehoda niso natančno prikazale že v letnem poročilu za leto 2022, zato je to moč razbrati šele iz letnih poročil za leto 2023. Na podlagi opravljene analize je predstavljeno, kakšen je učinek uvedbe MSRP 17 na prikaz obveznosti do virov sredstev v slovenskih zavarovalnicah. Ker je zadolženost težko oceniti, so posledično predstavljeni tudi vplivi MSRP 17 na kapital in sredstva.

Z uvedbo MSRP 17 so morale zavarovalnice izvesti prevrednotenje vseh zavarovalnih pogodb, ki so bile izdane pred datumom, ko so prvič uporabile MSRP 17, in so hkrati še vedno veljavne na datum prehoda – v primeru Skupine Triglav, Zavarovalne skupine Sava, zavarovalnice Grawe in zavarovalnice Generali je to 1. 1. 2022, saj so morale pripraviti tudi podatke za primerjalno preteklo obdobje. Za vrednotenje so morale zavarovalnice uporabiti:

- popolni retrospektivni pristop (angl. Full Retrospective Approach – FRA) ali
- prilagojen pristop z nekaterimi poenostavitvami oz. prilagojen retrospektivni pristop (angl. Modified Retrospective Approach – MRA), zgolj v primeru, če zavarovalnica nima popolnih podatkov;
- pristop izračuna po pošteni vrednosti (angl. Fair Value Approach – FVA) – zgolj v primeru, če popolni in prilagojeni retrospektivni pristop nista ekonomsko upravičena.

Skupina Triglav je popolni retrospektivni pristop uporabila za vrednotenje vseh kratkoročnih in tudi tistih dolgoročnih zavarovalnih pogodb, ki so bile sklenjene od leta 2016 dalje. Prilagojen pristop z nekaterimi poenostavitvami je uporabila za vrednotenje obveznosti iz dolgoročnih zavarovalnih pogodb, sklenjenih med letoma 2007 in 2015, pristop izračuna po pošteni vrednosti pa je uporabila za vrednotenje dolgoročnih

zavarovalnih pogodb, ki so bile sklenjene pred letom 2007 (Zavarovalnica Triglav, d. d., 2024).

Zavarovalna skupina Sava je za svoje pogodbe uporabila popoln retrospektivni pristop, razen v primeru, ko za določeno obravnavano skupino pogodb to ni bilo izvedljivo: v vseh teh primerih so uporabili prilagojen pristop z nekaterimi poenostavitvami ali pristop izračuna po pošteni vrednosti. Sava je ta dva pristopa uporabila na sledečih področjih (Zavarovalna Skupina Sava, d. d., 2024):

- ocene pričakovanih prihodnjih denarnih tokov in prilagoditev zaradi nefinančnega tveganja na datum začetnega pripoznanja,
- določitev CSM za pogodbe z neposredno udeležbo in druge zavarovalne pogodbe,
- določitev finančnih prihodkov ali odhodkov iz zavarovanja.

Zavarovalnica Grawe je za vse skupine zavarovalnih pogodb uporabila prilagojen pristop z nekaterimi poenostavitvami. Pri tem je v največji možni meri upoštevala podatke, ki bi jih drugače uporabili pri popolnem retrospektivnem pristopu. Razlogi, zakaj so se odločili za prilagojen retrospektivni pristop ali pristop poštene vrednosti, so bili, da podatki o denarnih tokovih niso dosegljivi v ustrezni obliki oziroma na ustrezni ravni granulacije ter da niso na voljo niti (Zavarovalnica Grawe, 2024):

- informacije, potrebne za opredelitev stalnih in spremenljivih stroškov, ki se nanašajo na skupine zavarovalnih pogodb,
- podatki o predpostavkah in ocenah ter spremembah navedenih predpostavk in ocen,
- podatki za izračun prilagoditve za nefinančna tveganja,
- podatki o pričakovanjih glede dobičkonosnosti pogodb in s pogodbami povezanih tveganj.

Zavarovalnica Generali je uporabila popoln retrospektivni pristop za vsa premoženjska zavarovanja in za vse pozavarovalne pogodbe. Sem spadajo tudi kratkoročne pogodbe, ki so bile merjene s pristopom prilagodljivega zaslužka. Prilagojeni pristop z nekaterimi poenostavitvami so uporabili za dolgoročna življenjska zavarovanja oz. za portfelj življenjskih zavarovanj za primer smrti za police, izdane v letu 2021. Pristop izračuna po pošteni vrednosti so uporabili za večino dolgoročnih življenjskih zavarovanj (Generali zavarovalnica, d. d., 2024).

Ker se je hkrati opravil tako prehod na MSRP 17 kot tudi na MSRP 9, so zavarovalnice morale opraviti nove razvrstitve, merjenje in razkrivanje najrazličnejših postavk v svojih računovodskih izkazih, posebej za tiste, ki so se nanašale na zavarovalne posle (MSRP 17), in posebej za tiste, ki so se nanašale na finančne naložbe (MSRP 9). Zavarovalnice so namreč s 1. 1. 2023 poleg MSRP 17 morale uveljaviti tudi poročanje skladno z MSRP 9, ki je nadomestil MRS 39. Da bi vpliv prehoda na MSRP 9 ločil od vpliva prehoda na MSRP 17, sem tudi vpliv prehoda na MSRP 9 informativno prikazal v analizi.

Ob prehodu na MSRP 17 je tako Skupina Triglav morala ponovno presoditi zavarovalna in finančna tveganja v okviru prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj. In ob ponovni presoji so ugotovili, da ta zavarovanja ne vsebujejo pomembnega zavarovalnega tveganja, zato so jih prerazvrstili iz zavarovalnih v finančne pogodbe, kar je pomembno vplivalo na računovodske izkaze (Zavarovalnica Triglav, d. d., 2024):

- znižala se je vrednost finančnih naložb in povečala vrednost sredstev iz finančnih pogodb;
- znižale so se obveznosti iz zavarovalnih pogodb in povečale obveznosti iz finančnih pogodb;
- v izkazu poslovnega izida se sedaj prikazujejo zgolj prihodki iz naslova vstopnih stroškov, izstopnih stroškov, upravljavskih provizij in morebitnih primanjkljajev, ne pa več celotna vplačila in izplačila kot prihodki ali odhodki, zato bodo prihodki in odhodki v izkazu poslovnega izida na podlagi tega nižji.

Enako kot Zavarovalnica Triglav je naredila tudi zavarovalnica Generali za pokojninska zavarovanja pokojninskega načrta PN-AN01. Zaradi tega je bila vrednost sredstev in obveznosti iz finančnih pogodb višja v letih 2022 in 2023 kot pa v predhodnih letih, ko sta še veljala MSRP 4 in MRS 39 (Generali zavarovalnica, d. d., 2024). V nadaljevanju bo posebej predstavljen vpliv prehoda na MSRP 17 na prikaz obveznosti, kapitala in sredstev.

5.1 Rezultati analize primerjave bilance stanja – OBVEZNOSTI

V tabeli 2 so prikazane obveznosti na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022. Poleg tega je prikazana tudi razlika, ki je nastala zaradi prehoda na MSRP 17.

Tabela 2: Primerjava obveznosti na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022

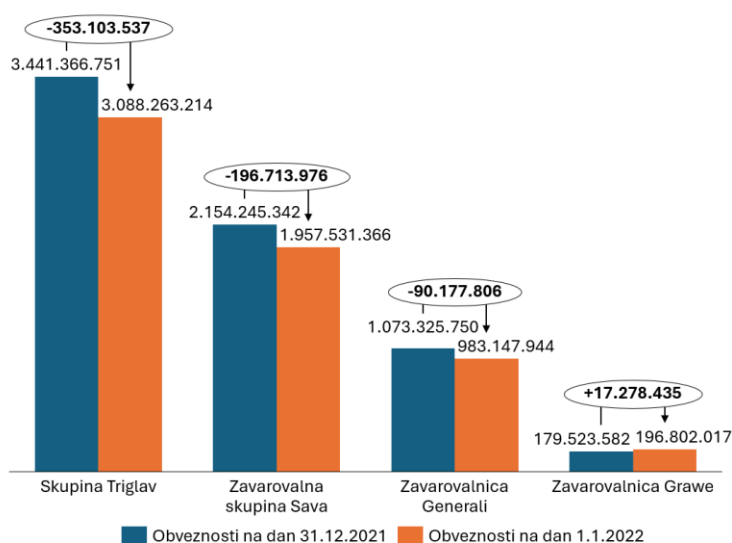
Zavarovalnice	Obveznosti na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Obveznosti na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi uvedbe MSRP 17 (v mio. €)	Celotna sprememba (v %)	Delež spremembe zaradi uvedbe MSRP 17 (v %) (E = Č/C)
	(A)	(B)	(C = B – A)	(Č)	(D = Č/A)	(E = Č/C)
Skupina Triglav	3.441,37	3.088,26	(353,10)	(349,76)	(10,16)	99,05
Zavarovalna skupina Sava	2.154,25	1.957,53	(196,71)	(204,52)	(9,49)	103,97
Zavarovalnica Generali	1.073,33	983,15	(90,18)	***	***	***
Zavarovalnica Grawe	179,52	196,80	17,28	***	***	***

Legenda: *** – podatek v letnem poročilu ni naveden.

Vir: lastno delo.

Na sliki 8 je grafično prikazana sprememba obveznosti ob prehodu na MSRP 17 in MSRP 9. Vse številke na sliki so prikazane v evrih.

Slika 8: Primerjava obveznosti na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022 (v EUR)

Vir: lastno delo.

Če najprej pogledamo razliko zaradi MSRP 17 oz. za koliko odstotkov so se prvotne obveznosti spremenile zaradi vpliva prehoda na MSRP 17, vidimo naslednje:

- pri Skupini Triglav so se zmanjšale za 10,16 %;
- pri Zavarovalni skupini Sava so se zmanjšale za 9,49 %;
- za zavarovalnici Generali in Grawe se iz letnega poročila ni dalo natančno razbrati podatkov glede točnega vpliva MSRP 17 na obveznosti, zato sprememba za njiju ni bila izračunana.

Od tega je MSRP 17 k celotnemu zmanjšanju obveznosti:

- pri Skupini Triglav prispeval 99,05 %;
- pri Zavarovalni skupini Sava pa je prispeval 103,97 %, pri čemer je bil vpliv MSRP 9 in drugih prilagoditev pozitiven, tj. prehod na MSRP 9 je obveznosti Zavarovalni skupini Sava povečal.

Prehod je najbolj natančno razkrila Zavarovalna skupina Sava, zato bom v nadaljevanju prikazal njen primer. Vsebinsko enako pojasnilo velja tudi za Skupino Triglav, za zavarovalnici Generali in Grawe pa se iz letnega poročila ni dalo ločeno ugotoviti vpliva prehoda na MSRP 17 od vpliva prehoda na MSRP 9 na obveznosti.

Iz tabele 2 je razvidno, da so se celotne obveznosti pri Skupini Triglav, Zavarovalni skupini Sava in zavarovalnici Generali ob prehodu na MSRP 17 in MSRP 9 zmanjšale. Nasprotno pa je bilo pri zavarovalnici Grawe, kjer so se celotne obveznosti po prehodu na ta dva nova standarda povečale. Po prikazanem primeru za Zavarovalno skupino Sava bom zato prikazal tudi primer za Grawe, saj so se pri njej zaradi prehoda na nova standarda

njene obveznosti povečale.

Vir razlike pri obveznostih za Zavarovalno skupino Sava (–196,71 mio. EUR) je bil:

- učinek prehoda na MSRP 17 enak –204,52 mio. EUR (natančneje prikazan v tabeli 3),
- učinek prehoda na MSRP 9 enak 5,90 mio. EUR in
- druge prilagoditve in prerazporeditve enake 1,91 mio. EUR (sem sodijo popravki napačno obračunanih odloženih obveznosti za davek pri alokaciji nakupne cene iz prevzema družbe Sava penzisko društvo iz leta 2019).

Tabela 3: Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz obveznosti – Zavarovalna skupina Sava

Zavarovalna skupina Sava	31. 12. 2021 (revidirano) (v mio. €)	1. 1. 2022 (če bi upoštevali samo učinke prehoda MSRP 17) (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v %)
	(A)	(B)	(C = B – A)	(D = C/A)
Skupaj OBVEZNOSTI	2.154,25	1.949,72	(204,52)	(9,49)
Podrejene obveznosti	74,86	74,86	0,00	0,00
Odložene obveznosti za davek	11,39	24,07	12,68	111,34
Obveznosti iz zavarovalnih pogodb	1.761,68	1.621,10	(140,58)	(7,98)
Obveznosti iz pozavarovalnih pogodb	0,00	1,38	1,38	100
Obveznosti iz finančnih pogodb	172,66	167,84	(4,82)	(2,79)
Rezervacije	9,02	8,92	(0,10)	(1,11)
Obveznosti iz najemov	7,22	7,64	0,42	5,76
Obveznosti	52,36	0,58	(51,78)	(98,88)
– Obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov	41,67	0,00	(41,67)	(100,00)
– Obveznosti iz pozavarovanja in sozavarovanja	10,11	0,00	(10,11)	(100,00)
– Druge poslovne in finančne obveznosti	0,58	0,58	0,00	0,00
Obveznosti za davek od dohodka	3,00	3,00	(0,01)	(0,27)
Druge obveznosti	62,04	40,33	(21,71)	(34,99)

Vir: prirejeno po Zavarovalna Skupina Sava, d. d. (2024).

Pri Zavarovalni skupini Sava so bile najpomembnejše spremembe:

- Zmanjšale so se obveznosti iz zavarovalnih in pozavarovalnih poslov, ki so se prerazvrstile med sredstva/obveznosti iz (po)zavarovalnih pogodb. Obveznosti iz

zavarovalnih pogodb so se zmanjšale za 140,58 mio. EUR (7,98 %), medtem ko so se obveznosti iz pozavarovalnih pogodb povečale za 1,38 mio. EUR.

- Namesto zavarovalno-tehničnih rezervacij ima zdaj Zavarovalna skupina Sava v bilanci stanja postavko sredstev oz. obveznosti iz zavarovalnih in pozavarovalnih pogodb. Na njihovo vrednotenje so imeli največji vpliv:
 - uporaba najboljše ocene (angl. best estimate) predpostavk namesto previdne ocene predpostavk, kar je znesek obveznosti zmanjšalo;
 - diskontiranje vseh obveznosti skupine z uporabo netvegane obrestne mere, ki ji je bila dodana likvidnostna premija, kar je znesek obveznosti zmanjšalo;
 - pripoznanje prihodnjega pričakovanega dobička za portfelje, vrednotene po metodah BBA in VFA, v CSM, kot del obveznosti, kar je znesek obveznosti povečalo.

Vse navedene spremembe so vplivale tudi na obračunane odložene davke, vplivale pa so tudi na višino in sestavo kapitala skupine. Vpliv na prikaz obveznosti za zavarovalnico Grawe je prikazan v tabeli 4, kjer so prikazani skupni učinki uvedbe MSRP 17 in MSRP 9.

Tabela 4: Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz obveznosti – zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe	31. 12. 2021 (objavljeno) (v mio. €)	1. 1. 2022 (prilagojeno) (v mio. €)	Učinek prilagoditve (MSRP 17 in MSRP 9) (v mio. €) (C = B – A)	Učinek prilagoditve (MSRP 17 in MSRP 9) (v %) (D = C/A)
(A)	(B)			
Obveznosti	179,52	196,80	17,28	9,62
Odložene obveznosti za davek	3,25	2,33	(0,92)	(28,26)
Zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti	169,96	187,76	17,80	10,47
Pozavarovalne pogodbe, ki so obveznosti	0,00	0,39	0,39	100
Rezervacije	0,49	0,49	0,00	0,00
Druge obveznosti	5,82	5,82	0,00	0,00

Vir: prirejeno po Grawe zavarovalnica, d. d. (2024).

Vpliv prehoda je bil najpomembnejši pri zavarovalnih pogodbah, ki so obveznosti, zato je zavarovalnica Grawe pripravila posebno tabelo, kjer se točno vidi, da je ta razlika nastala zaradi vpliva prehoda na MSRP 17 (tabela 5). In sicer so se le-te povečale za 17,80 mio. EUR oz. 10,47 %. Pri tem so se zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti (življenjska zavarovanja), povečale za 24,31 mio. EUR oz. 16,58 %. Ravno obratno pa je bilo pri zavarovalnih pogodbah, ki so obveznosti za premoženjska zavarovanja, kjer so se obveznosti znižale za 6,51 mio. EUR oz. 27,9 %.

Za pozavarovalne pogodbe, ki so obveznosti, in odložene obveznosti za davek pa zavarovalnica ni točno razložila, ali je ta razlika nastala zaradi vpliva uvedbe MSRP 17 oz. MSRP 9. Sklepamo lahko, da so se pozavarovalne pogodbe, ki so obveznosti, povečale zaradi vpliva uvedbe MSRP 17. Za odložene obveznosti za davek pa ne moremo točno vedeti.

Tabela 5: Vpliv prehoda na vrednost zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti – zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe	Vrednost po MSRP 4 na 31. 12. 2021 (v mio. €) (A)	Vrednost MSRP 17 na 31. 12. 2021 (v mio. €) (B)	Vpliv prehoda na MSRP 17 (v mio. €) (C = B – A)	Vpliv prehoda na MSRP 17 (v %) (D = C/A)
Zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti	169,96	187,76	17,80	10,47
Zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti (življenjska zavarovanja)	146,63	170,94	24,31	16,58
Zavarovalne pogodbe, ki so obveznosti (premoženjska zavarovanja)	23,33	16,82	(6,51)	(27,91)

Vir: prirejeno po Grawe zavarovalnica, d. d. (2024).

Zavarovalno tehnične rezervacije so bile nadomeščene s postavkami sredstev in obveznostmi iz zavarovalnih in pozavarovalnih pogodb. Na vrednost sredstev in obveznosti iz zavarovalnih in pozavarovalnih poslov v zavarovalnici Grawe navajajo, da so najbolj vplivale (Grawe zavarovalnica, d. d., 2024):

- zahteva MSRP 17, da se uporabijo najboljše ocene predpostavk;
- diskontiranje obveznosti z uporabljanjem netvegane obrestne mere, kateri je bil dodan likvidnostni pribitek;
- za pogodbe, ki so bile vrednotene po metodah GMM in VFA, se prihodnji pričakovan dobiček pripozna v okviru pogodbeno storitvene marže.

IASB je za obveznosti napovedal, da bo prehod na MSRP 17 prinesel večjo preglednost in primerljivost obveznosti med zavarovalnicami. Obveznosti naj bi bile tudi bolj natančno merjene, kar omogoča boljši vpogled v finančno stanje zavarovalnic. Vendar pa bi lahko povečana natančnost pri merjenju obveznosti povzročila tudi povečanje prikazanih obveznosti zaradi bolj konservativnega pristopa k ocenjevanju prihodnjih denarnih tokov. Glede na vrsto takrat obstoječih praks pri MSRP 4 bi lahko MSRP 17 povzročil povečanje ali zmanjšanje obveznosti za zavarovalne pogodbe ob njegovi prvi uporabi MSRP 17. V primeru merjenja obveznosti iz zavarovalne pogodbe v skladu z MSRP 4 z uporabo preteklih diskontnih stopenj, ki so bile višje od sedanjih stopenj, bi se pričakovalo, da bi se ob uporabi MSRP 17 merjenje obveznosti iz zavarovalne pogodbe povečalo. To pa zato,

ker bi bil učinek diskontiranja manj pomemben zaradi nižje diskontne stopnje. In ravno obratno bi se zgodilo, če bi bila pretekla diskontna stopnja manjša od sedanjih stopenj. V praksi so se obveznosti ob prehodu na MSRP 17 pri skupini Triglav in Zavarovalni skupini Sava znižale. Glavna razloga za to sta uporaba najboljše ocene namesto previdne ocene predpostavk in diskontiranje vseh obveznosti z uporabo netvegane obrestne mere, kateri je bila dodana likvidnostna premija. Za zavarovalnici Generali in Grawe pa točnega podatka glede vpliva MSRP 17 na obveznosti ni bilo mogoče razbrati iz letnega poročila. Če pogledamo samo primer Zavarovalne skupine Sava, vidimo, da so se najbolj zmanjšale obveznosti iz zavarovalnih pogodb, in to za 140,58 mio. EUR (7,98 %).

5.2 Zadolženost

Zavarovalnice sicer svoje uspešnosti ne ocenjujejo z vidika razmerja med dolgom in kapitalom, saj je za njih praviloma bolj pomembna presoja kapitalske ustreznosti, na katero je prehod na MSRP 17 in MSRP 9 tudi vplival. Ta vpliv je bil zanemarljiv, saj so pravila merjenja urejena v ločeni zakonodaji, ki pa se ni spreminjala. Z vidika vlagateljev pa je še vseeno pomembno, kakšno je računovodsko razmerje med dolgom in kapitalom oz. med dolgom in sredstvi.

5.2.1 Rezultati analize primerjave bilance stanja – KAPITAL

V tabeli 6 je prikazan kapital na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022. Poleg tega je prikazana tudi razlika, ki je nastala zaradi prehoda na MSRP 17.

Tabela 6: Primerjava kapitala na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022

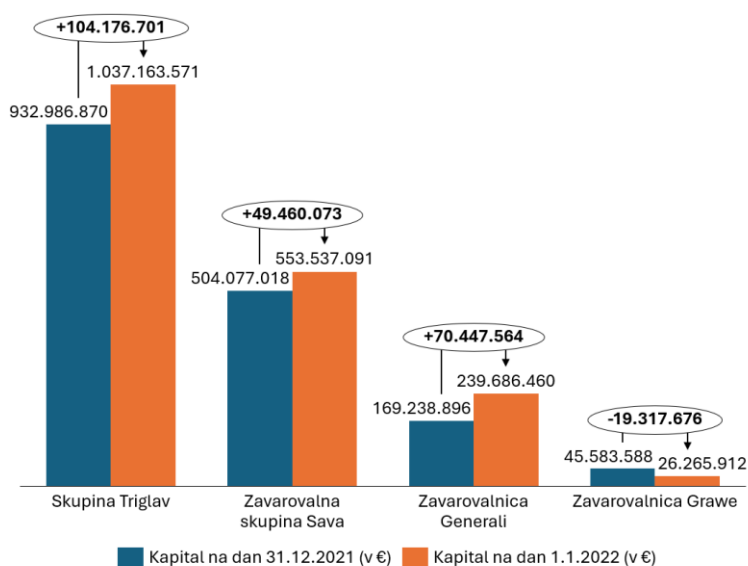
Zavarovalnice	Kapital na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Kapital na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi uvedbe MSRP 17 (v mio. €)	Celotna sprememba (v %)	Delež spremembe zaradi uvedbe MSRP 17 (v %) (E = Č/C)
	(A)	(B)	(C = B – A)	(Č)	(D = Č/A)	
Skupina Triglav	932,99	1.037,16	104,18	105,99	11,4	101,74
Zavarovalna skupina Sava	504,08	553,54	49,46	49,76	9,9	100,60
Zavarovalnica Generali	169,24	239,69	70,45	57,31	33,9	81,36
Zavarovalnica Grawe	45,58	26,27	(19,32)	(24,73)	(54,3)	128,03

Vir: lastno delo.

Na sliki 9 je grafično prikazana sprememba kapitala ob prehodu na MSRP 17 in MSRP 9.

Vse številke na sliki so prikazane v evrih.

Slika 9: Primerjava kapitala na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022 (v EUR)

Vir: lastno delo.

Če najprej pogledamo razliko zaradi MSRP 17 oz. za koliko odstotkov se je prvotni kapital spremenil zaradi vpliva prehoda na MSRP 17, vidimo naslednje:

- pri Skupini Triglav se je povečal za 11,4 %;
- pri Zavarovalni skupini Sava se je povečal za 9,9 %;
- pri zavarovalnici Generali se je povečal za 33,9 %;
- pri zavarovalnici Grawe se je zmanjšal za 54,3 %.

Od tega je MSRP 17 k celotnemu povečanju oz. zmanjšanju kapitala:

- pri Skupini Triglav prispeval 101,7 %;
- pri Zavarovalni skupini Sava prispeval 100,6 %;
- pri zavarovalnici Generali prispeval 81,4 %;
- pri zavarovalnici Grawe prispeval 128 %,

V primeru, da je MSRP 17 k celotnemu povečanju oz. zmanjšanju kapitala prispeval več kot 100 %, pomeni, da se je kapital zaradi MSRP 17 povečal oz. znižal za več, kot je bila celotna razlika. Razvidno je, da je vpliv MSRP 9 in drugih prilagoditev ravno obraten.

Prehod je najbolj natančno razkrila Zavarovalna skupina Sava, zato bom v nadaljevanju prikazal njen primer. Vsebinsko enako pojasnilo velja tudi za Skupino Triglav in zavarovalnico Generali. Za zavarovalnico Grawe, kateri se je kapital po prehodu na oba standarda zmanjšal, bo prikazan še njen primer.

Vir razlike pri kapitalu za Zavarovalno skupino Sava (49,46 mio. EUR) je bil:

- učinek prehoda na MSRP 17, ki je enak 49,76 mio. EUR (natančneje prikazan v tabeli 7);
- učinek prehoda na MSRP 9, ki je enak 1,61 mio. EUR;
- druge prilagoditve in prerazporeditve, ki so enake –1,91 mio. EUR (sem sodijo popravki napačno obračunanih odloženih obveznosti za davek pri alokaciji nakupne cene iz prevzema družbe Sava penzisko društvo iz leta 2019).

Tabela 7: Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz kapitala – Zavarovalna skupina Sava

Zavarovalna skupina Sava	31. 12. 2021 (revidirano) (v mio. €)	1. 1. 2022 (če bi upoštevali samo učinke prehoda MSRP 17) (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v %)
	(A)	(B)	(C = B – A)	(D = C/A)
Skupaj KAPITAL	504,08	553,83	49,76	9,87
– Osnovni kapital	71,86	71,86	0,00	0,00
– Kapitalske rezerve	42,70	42,70	0,00	0,00
– Rezerve iz dobička	229,01	229,01	0,00	0,00
– Lastne delnice	(24,94)	(24,94)	0,00	0,00
– Akumulirani drugi vseobsegajoči donos	22,55	11,06	(11,49)	(50,94)
– Zadržani čisti poslovni izid	116,17	177,34	61,17	52,66
– Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	49,62	49,62	0,00	0,00
– Prevedbena rezerva	(3,26)	(3,24)	0,01	(0,38)
Kapital lastnikov obvladujoče družbe	503,71	553,41	49,70	9,87
Kapital neobvladujočih deležev	0,37	0,42	0,06	15,21

Vir: prirejeno po Zavarovalna Skupina Sava, d. d. (2024).

Zavarovalni skupini Sava se je zaradi prehoda na MSRP 17 povečal zadržani čisti poslovni izid za 61,17 mio. EUR, akumuliran drugi vseobsegajoči donos pa se ji je znižal za 11,49 mio. EUR. Oboje skupaj je vplivalo na neto povečanje kapitala v višini 49,69 mio. EUR (tabela 8):

- Zadržani čisti poslovni izid se je povečal predvsem zaradi znižanja obveznosti iz zavarovalnih pogodb, saj MSRP 17 zahteva, da zavarovalnice pri merjenju le-teh uporabljajo najboljšo oceno pri vrednotenju, ne pa več načela previdnosti. Vpliv MSRP 17 na zadržani poslovni izid preteklih let je bil enak 61,17 mio. EUR. Od tega je znašal vpliv:
 - prehoda na MSRP 17 na zadržane poslovni izid v višini 74,48 mio. EUR (sem sodi

vpliv začetne uporabe MSRP 17), hkrati pa so posledično obračunani odloženi davki v zvezi z uporabo MSRP 17, ki so znižali zadržani poslovni izid za 13,31 mio. EUR.

- Akumuliran drugi vseobsegajoči donos se je znižal zaradi pripoznanja učinka diskontiranja zavarovalnih pogodb, saj se učinek spremembe diskonte stopnje na višino diskontiranih denarnih tokov, ki nastajajo zaradi sklenjenih zavarovalnih pogodb, pripozna v drugem vseobsegajočem donosu. S tem se zmanjša t. i. računovodska neusklajenost (angl. accounting mismatch) z učinki pri merjenju finančnih sredstev, ki podpirajo te zavarovalne pogodbe in se pripoznajo v drugem vseobsegajočem donosu. Znesek –11,49 mio. EUR lahko natančno razdelimo na dva dela:
 - pripoznavanje učinka spremembe diskontne stopnje pri zavarovalnih in pozavarovalnih pogodbah. Ta znesek je negativen in enak –15,43 mio. EUR (sem sodi pripoznavanje sprememb v obrestnih merah pri zavarovalnih in pozavarovalnih pogodbah).
 - Odloženi davek v zvezi z uporabo MSRP 17, ki je pozitiven in enak 3,94 mio. EUR (sem sodi odloženi davek v zvezi z uporabo MSRP 17).

V tabeli 8 je natančneje prikazan vpliv tako uvedbe MSRP 17 kot tudi MSRP 9 na akumuliran drugi vseobsegajoči donos in na zadržan poslovni izid preteklih let, pa tudi na celotno spremembo kapitala.

Tabela 8: Vpliv MSRP 9 in MSRP 17 na akumuliran drugi vseobsegajoči donos in na zadržani poslovni izid preteklih let

Zavarovalna skupina Sava	Končno stanje na 31. 12. 2021 (revidirano) (v mio. €)	Vpliv uvedbe MSRP 9 (v mio. €)	Vpliv uvedbe MSRP 17 (v mio. €)	Druge prilagoditve in prerazporeditve (v mio. €)	Začetno stanje po novih standardih (1. 1. 2022) (v mio. €)
Akumulirani drugi vseobsegajoči donos	22,55	(9,55)	(11,49)	0,00	1,51
Zadržani poslovni izid preteklih let	116,17	11,16	61,17	(1,91)	186,59
Skupaj	138,71	1,61	49,69	(1,91)	188,11

Vir: prirejeno po Zavarovalna Skupina Sava, d. d. (2024).

Poleg vpliva MSRP 17 na akumulirani drugi vseobsegajoči donos in zadržane dobičke preteklih let se je povečala tudi prevedbena rezerva za 12.330 EUR in kapital neobvladujočih deležev za 55.883 EUR. Skupni vpliv MSRP 17 na kapital na Zavarovalno skupino Sava je bil tako enak 49,76 mio. EUR. Za zavarovalnico Grawe je v tabeli 9 prikazan skupni učinek uvedbe MSRP 17 in MRSP 9 na kapital na dan 1. 1. 2022.

Tabela 9: Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz kapitala – zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe	31. 12. 2021 (objavljeno) (v mio. €)	1. 1. 2022 (prilagojeno) (v mio. €)	Učinek prilagoditve (MSRP 17 in MSRP 9) (v mio. €) (C = B – A)	Učinek prilagoditve (MSRP 17 in MSRP 9) (v %) (D = C/A)
(A)	(B)			
KAPITAL	45,58	26,27	(19,32)	(42,39)
Osnovni kapital	7,40	7,40	0,00	0,00
Kapitalske rezerve	0,93	0,93	0,00	0,00
Rezerve iz dobička	4,25	4,25	0,00	0,00
Akumulirani vseobsegajoči donos	4,68	9,95	5,27	112,61
Zadržani dobički preteklih let	27,28	3,74	(23,54)	(86,29)
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	1,05	0,00	(1,05)	(100,00)

Vir: prirejeno po Grawe zavarovalnica, d. d. (2024).

V izkazu sprememb lastniškega kapitala za obdobje 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 je zavarovalnica Grawe prikazala tudi, kje se je zgodila prilagoditev zaradi začetne uporabe MSRP 17 in MSRP 9. Zaradi MSRP 17 se je povečal presežek iz prevrednotenja za 9,19 mio. EUR, zadržani čisti poslovni izid pa se je zaradi MSRP 17 znižal za 33,92 mio. EUR. Skupni vpliv na kapital zaradi MSRP 17 je bil enak –24,73 mio. EUR in je prikazan v tabeli 10.

Tabela 10: Skupni vpliv na kapital – zavarovalnica Grawe

Zavarovalnica Grawe			Začetno stanje v poslovnem obdobju na 1. 1. 2022 predhodno poročano (v mio. €)	Prilagoditev zaradi začetne uporabe MSRP 17 (v mio. €)	Prilagoditev zaradi začetne uporabe MSRP 9 (v mio. €)	1. 1. 2022 (prilagojeno v mio. €)
I. Osnovni kapital		1.	7,40	0,00	0,00	7,40
II. Kapitalske rezerve		2.	0,93	0,00	0,00	0,93

se nadaljuje

Tabela 10: Skupni vpliv na kapital – zavarovalnica Grawe (nad.)

Zavarovalnica Grawe			Začetno stanje v poslovnem obdobju na 1. 1. 2022 predhodno poročano (v mio. €)	Prilagoditev zaradi začetne uporabe MSRP 17 (v mio. €)	Prilagoditev zaradi začetne uporabe MSRP 9 (v mio. €)	1. 1. 2022 (prilagojeno v mio. €)
III. Rezerve iz dobička	Varnostne rezerve	3.	0,00	0,00	0,00	0,00
	Zakonske in statutarne rezerve	4.	0,24	0,00	0,00	0,24
	Za lastne delnice	5.	0,00	0,00	0,00	0,00
	Za katastr. škode	6.	0,00	0,00	0,00	0,00
	Druge rezerve	7.	4,00	0,00	0,00	4,00
IV. Presežek iz prevrednotenja		8.	4,68	9,19	(3,92)	9,95
V. Zadržani čisti poslovni izid		9.	27,28	(33,92)	9,33	2,69
VI. Čisti poslovni izid (čisti dobiček/izguba poslovnega leta)		10.	1,05	0,00	0,00	1,05
SKUPAJ KAPITAL (od 1 do 10)		11.	45,58	(24,73)	5,41	26,27

Vir: prirejeno po Grawe zavarovalnica, d. d. (2024).

Če primerjamo spremembo obveznosti v primerjavi s spremembo kapitala (tabela 11), vidimo, da so se obveznosti pri Skupini Triglav (–353,10 mio. EUR vs. 104,18 mio. EUR), Zavarovalni skupini Sava (–196,71 mio. EUR vs. 49,46 mio. EUR) in zavarovalnici Generali (–90,18 mio. EUR vs. 70,45 mio. EUR) bolj znižale, kot se je kapital povečal. Ravno obratno pa je bilo pri zavarovalnici Grawe, kjer so se obveznosti povečale za manj, kot se je zmanjšal kapital (17,28 mio. EUR vs. –19,32 mio. EUR). Če pogledamo samo vpliv uvedbe MSRP 17 pri Zavarovalni skupini Sava, vidimo, da so se obveznosti znižale za 204,52 mio. EUR, kapital se je povečal za 49,76 mio. EUR. Pri Skupini Triglav je bilo podobno, saj so se obveznosti zmanjšale za 349,76 mio. EUR, kapital pa se je povečal za 105,99 mio. EUR. Pri zavarovalnicah Generali in Grawe pa te primerjave ne moremo narediti, saj v letnem poročilu točnega podatka gleda vpliva MSRP 17 na obveznosti ni. Te

primerjave so prikazane v tabeli 11.

Tabela 11: Sprememba obveznosti v primerjavi s spremembo kapitala

Zavarovalnice	Obveznosti		Kapital	
	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi uvedbe MSRP 17 (v mio. €)	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi uvedbe MSRP 17 (v mio. €)
Skupina Triglav	(353,10)	(349,76)	104,18	105,99
Zavarovalna skupina Sava	(196,71)	(204,52)	49,46	49,76
Zavarovalnica Generali	(90,18)	***	70,45	57,31
Zavarovalnica Grawe	17,28	***	(19,32)	(24,73)

Legenda: *** – podatek v letnem poročilu ni naveden.

Vir: lastno delo.

Če pogledamo prikaz zadolženosti oziroma razmerje med dolgom (oz. obveznostmi) in kapitalom (angl. debt-to-equity ratio) (tabela 12), ki nam pokaže, koliko dolga ima zavarovalnica glede na lastni kapital, vidimo, da se je zadolženost oz. razmerje med dolgom in kapitalom zmanjšalo pri Skupini Triglav (s 3,69 na 2,98 oz. za 19,27 %), Zavarovalni skupini Sava (s 4,27 na 3,54 oz. za 17,25 %) in zavarovalnici Generali (s 6,34 na 4,10 oz. za 35,32 %). To pomeni, da imajo te tri zavarovalnice manjšo zadolženost, kar zmanjšuje finančno tveganje in izboljšuje finančno stabilnost. Ravno obratno pa je bilo pri zavarovalnici Grawe, kjer se je zadolženost oz. razmerje med dolgom in kapitalom povečalo s 3,94 na 7,49 oz. za 90,21 %. To pomeni, da je zavarovalnica Grawe bolj zadolžena oz. da večji delež svojega kapitala financirala z dolgom, kar lahko prinese večje finančno tveganje. Pred uvedbo MSRP 17 in MSRP 9 je zavarovalnica Generali imela največje razmerje med dolgom in kapitalom. To je znašalo 6,34, kar pomeni, da je imela zavarovalnica Generali več kot šestkrat več dolga, kot je imela kapitala. Po uvedbi MSRP 17 in MSRP 9 pa ima največje razmerje med dolgom in kapitalom zavarovalnica Grawe. To znaša 7,49, kar pomeni, da ima zavarovalnica Grawe več kot sedemkrat več dolga, kot pa ima kapitala.

Tabela 12: Razmerje med dolgom in kapitalom

Zavarovalnice	Obveznosti na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Obveznosti na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Kapital na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Kapital na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Razmerje med dolgom in kapitalom na dan 31. 12. 2021 (E = A/C)	Razmerje med dolgom in kapitalom na dan 1. 1. 2022 (F = B/D)	Sprememba med obema razmerjema (v %) (G = (F - E)/E)
	(A)	(B)	(C)	(D)			
Skupina Triglav	3.441,37	3.088,26	932,99	1.037,16	3,69	2,98	(19,27)

se nadaljuje

Tabela 12: Razmerje med dolgom in kapitalom (nad.)

	Obveznosti na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Obveznosti na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Kapital na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Kapital na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Razmerje med dolgom in kapitalom na dan 31. 12. 2021 (E = A/C)	Razmerje med dolgom in kapitalom na dan 1. 1. 2022 (F = B/D)	Sprememba med obema razmerjema (v %) (G = (F – E)/E)
Zavarovalnice	(A)	(B)	(C)	(D)			
Zavarovalna skupina Sava	2.154,25	1.957,53	504,08	553,54	4,27	3,54	(17,25)
Zavarovalnica Generali	1.073,33	983,15	169,24	239,69	6,34	4,10	(35,32)
Zavarovalnica Grawe	179,52	196,8	45,58	26,27	3,94	7,49	90,21

Vir: lastno delo.

IASB je za kapital napovedoval, da bo MSRP 17 povečal volatilitnost oz. nihanje kapitala zaradi sprememb v vrednotenju obveznosti in sredstev, kar pomeni, da bi se kapital lahko povečal ali zmanjšal odvisno od spremembe v obveznostih in sredstvih. Poleg tega je IASB napovedal, da bodo največje spremembe vidne v akumuliranem drugem vseobsegajočem donosu in zadržanem čistem poslovnem izidu.

V praksi so se ob prehodu na MSRP 17 napovedi res tudi uresničile, saj se je kapital zaradi uvedbe MSRP 17 pri treh zavarovalnicah (Triglav, Sava in Generali) povečal, le pri zavarovalnici Grawe se je zmanjšal. Če pogledamo samo Zavarovalno skupino Sava, vidimo, da sta bili glavni spremembi v kapitalu pri zadržanem čistem poslovnem izidu, ki se je povečal za 61,17 mio. EUR, in v akumuliranem drugem vseobsegajočem donosu, ki se je znižal za 11,49 mio. EUR (tabela 7). Pri vseh analiziranih zavarovalnicah v magistrskem delu je imela na kapital veliko večji vpliv uvedba MSRP 17 kot pa MSRP 9.

5.2.2 Rezultati analize primerjave bilance stanja – SREDSTVA

Vpliv na sredstva res ni fokus magistrskega dela, vendar pa sem poleg glavnega izziva prehoda na MSRP 17 v ugotovitvi obveznosti oz. zadolženosti zavarovalnice tudi analiziral dogajanje med sredstvi, saj je pomembno ugotoviti, če ima zavarovalnica dovolj sredstev, s katerimi bi novo ugotovljene obveznosti po MSRP 17 lahko poravnala. V tabeli 13 so prikazana sredstva na dan 31. 12. 2021, sredstva na dan 1. 1. 2022 in kolikšen del razlike je nastal zaradi prehoda na MSRP 17.

Tabela 13: Primerjava sredstev na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022

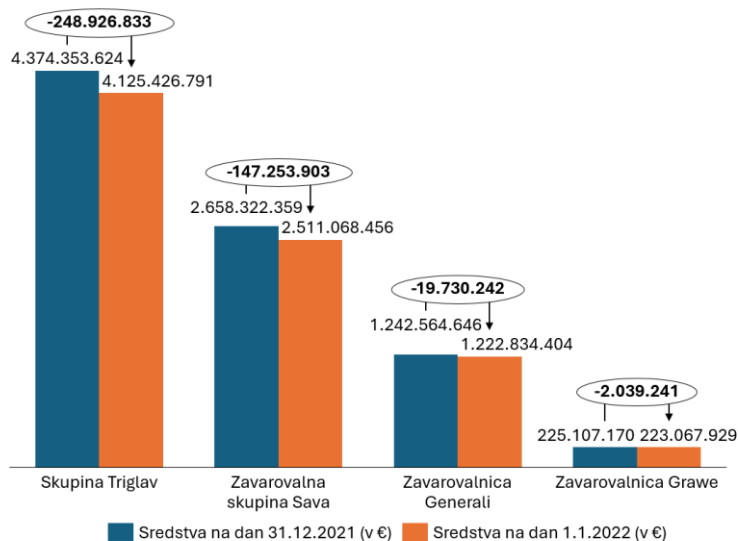
Zavarovalnice	Sredstva na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Sredstva na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi MSRP 17 (v mio. €)	Celotna sprememba (v %)	Delež spremembe zaradi uvedbe MSRP 17 (v %) (E = Č/C)
	(A)	(B)	(C = B – A)	(Č)	(D = Č/A)	(E = Č/C)
Skupina Triglav	4.374,35	4.125,43	(248,93)	(243,77)	(5,57)	97,93
Zavarovalna skupina Sava	2.658,32	2.511,07	(147,25)	(154,77)	(5,82)	105,10
Zavarovalnica Generali	1.242,56	1.222,83	(19,73)	***	***	***
Zavarovalnica Grawe	225,11	223,07	(2,04)	***	***	***

Legenda: *** – podatek v letnem poročilu ni naveden.

Vir: lastno delo.

Na sliki 10 je grafično prikazana sprememba sredstev ob prehodu na MSRP 17 in MSRP 9. Vse številke na sliki so prikazane v evrih.

Slika 10: Primerjava sredstev na dan 31. 12. 2021 in 1. 1. 2022 (v EUR)

Vir: lastno delo.

Če najprej pogledamo razliko zaradi MSRP 17 oz. za koliko odstotkov so se prvotna sredstva spremenila zaradi vpliva prehoda na MSRP 17, vidimo naslednje:

- pri Skupini Triglav so se zmanjšala za 5,6 %;
- pri Zavarovalni skupini Sava so se zmanjšala za 5,8 %;

- za zavarovalnici Generali in Grawe pa se iz letnega poročila ni dalo natančno razbrati podatkov glede točnega vpliva MSRP 17 na sredstva, zato sprememba za njiju ni bila izračunana.

Od tega je MSRP 17 k celotnemu zmanjšanju sredstev:

- pri Skupini Triglav prispeval 97,9 %;
- pri Zavarovalni skupini Sava je prispeval 105,1 %, pri čemer je bil vpliv MSRP 9 in drugih prilagoditev pozitiven, tj. prehod na MSRP 9 je sredstva Zavarovalnici Sava povečal.

Prehod je najbolj natančno razkrila Zavarovalna skupina Sava, zato bom v nadaljevanju prikazal njen primer. Vsebinsko enako pojasnilo velja tudi za Skupino Triglav, za zavarovalnici Generali in Grawe pa se iz letnega poročila ni dalo ločeno ugotoviti vpliva prehoda na MSRP 17 od vpliva prehoda na MSRP 9 na sredstva. Iz tabele 13 je razvidno, da so se celotna sredstva pri Skupini Triglav, Zavarovalni skupini Sava, zavarovalnicah Generali in Grawe ob prehodu na MSRP 17 in MSRP 9 zmanjšala. Vir razlike pri sredstvih za Zavarovalno skupino Sava (–147,26 mio. EUR) je bil:

- učinek prehoda na MSRP 17 enak –154,77 mio. EUR (natančneje prikazan v tabeli 14),
- učinek prehoda na MSRP 9 enak 7,51 mio. EUR.

Tabela 14: Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz sredstev – Zavarovalna skupina Sava

Zavarovalna skupina Sava	31. 12. 2021 (revidirano) (v mio. €)	1. 1. 2022 (če bi upoštevali samo učinke prehoda MSRP 17) (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v %)
(A)	(B)	(C = B – A)	(D = C/A)	
Skupaj SREDSTVA	2.658,32	2.503,56	(154,77)	(5,82)
Neopredmetena dolgoročna sredstva in dobro ime	67,31	62,61	(4,70)	(6,98)
– Odloženi stroški pridobivanja zavarovanj	4,70	0,00	(4,70)	(100,00)
– Druga neopredmetena dolgoročna sredstva in dobro ime	62,61	62,61	0,00	0,00
Opredmetena osnovna sredstva	56,34	56,33	(0,00)	(0,01)
Naložbene nepremičnine	14,28	14,28	(0,00)	0,00
Pravica do uporabe sredstev	7,39	7,38	(0,00)	(0,02)
Naložbe v pridružene družbe, vrednotene po kapitalski metodi	20,48	20,48	0,00	0,00
Odložene terjatve za davek	5,49	13,42	7,94	144,62

se nadaljuje

Tabela 14: Analiza prehoda na MSRP 17 na prikaz sredstev – Zavarovalna skupina Sava (nad.)

Zavarovalna skupina Sava	31. 12. 2021 (revidirano) (v mio. €)	1. 1. 2022 (če bi upoštevali samo učinke prehoda MSRP 17) (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v mio. €)	Učinki prehoda na MSRP 17 (v %)
(A)	(B)	(C = B – A)	(D = C/A)	
Finančne naložbe	1.990,13	1.980,52	(9,61)	(0,48)
Sredstva iz zavarovalnih pogodb	172,84	168,02	(4,82)	(2,79)
Sredstva iz pozavarovalnih pogodb	0,00	14,38	14,38	
Pozavarovalne pogodbe, ki so sredstva	57,77	64,25	6,48	11,22
Terjatve	149,61	8,10	(141,51)	(94,59)
– Terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov	128,54	0,00	(128,54)	(100,00)
– Terjatve iz pozavarovanja in sozavarovanja	9,08	0,00	(9,08)	(100,00)
– Druge terjatve	11,99	8,10	(3,89)	(32,45)
Terjatve za odmerjeni davek od dohodka	0,33	0,33	0,00	0,00
Nekratkoročna sredstva za prodajo	0,77	0,77	0,00	0,00
Denar in denarni ustrezniki	88,65	88,64	(0,00)	0,00
Druga sredstva	4,38	4,04	(0,34)	(7,81)
Razmejeni stroški pridobivanja zavarovanj	22,57	0,00	(22,57)	(100,00)

Vir: prirejeno po Zavarovalna Skupina Sava, d. d. (2024).

Zmanjšanje dolgoročno razmejenih stroškov pridobivanja zavarovanj (za 22,57 mio. EUR) in terjatev (za 141,51 mio. EUR) sta bili najpomembnejši spremembi v sredstvih v bilanci stanja Zavarovalne skupine Sava ob uvedbi MSRP 17. Od terjatev so se najbolj zmanjšale terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov (za 128,54 mio. EUR). Sredstva iz zavarovalnih pogodb so se zmanjšala za 4,82 mio. EUR, sredstva iz pozavarovalnih pogodb pa so se povečala za 14,378 mio. EUR. Natančnih razlag, zakaj so se vse te spremembe zgodile, Zavarovalna skupina Sava žal ni podala.

Na vrednotenje sredstev iz zavarovalnih pogodb je najbolj vplivala uporaba najboljše ocene predpostavk namesto previdne ocene predpostavk, kar je znesek sredstev zmanjšalo. Poleg tega je na vrednotenje sredstev vplivalo tudi pripoznavanje prihodnjega pričakovanega dobička v CSM v portfeljih, ki so bili vrednoteni z metodama BBA in VFA, kar je znesek sredstev povečalo.

Prehod na MSRP 17 je vplival tudi na to, da je prišlo do spremembe višine naložb zaradi

izvedbe prerazvrstitve depozitov od cedentov in prerazvrstitve dela sredstev iz finančnih pogodb. Prišlo pa je tudi do spremembe modela, ki se je uporabljal za vrednotenje pri delniških naložbah.

Glede na vse navedene spremembe so bili izračunani in potem tudi obračunani odloženi davki. Vsi učinki navedenih sprememb se odražajo v spremembah kapitala skupine, ki so bili sicer natančneje predstavljeni v poglavju 5.2.1.

Če primerjamo spremembo obveznosti v primerjavi s spremembo sredstev (tabela 15), vidimo, da so se obveznosti pri Skupini Triglav (–353,71 mio. EUR vs. –248,93 mio. EUR), Zavarovalni skupini Sava (–196,71 mio. EUR vs. –147,25 mio. €) in zavarovalnici Generali (–90,18 mio. EUR vs. –19,73 mio. EUR) bolj znižale, kot so se sredstva. Pri zavarovalnici Grawe so se obveznosti povečale za več, kot so se sredstva zmanjšala (17,28 mio. EUR vs. –2,04 mio. EUR).

Če pogledamo samo vpliv uvedbe MSRP 17 pri Zavarovalni skupini Sava, vidimo, da so se obveznosti znižale za 204,52 mio. EUR, sredstva pa so se zmanjšala za 154,77 mio. EUR. Pri Skupini Triglav je bilo podobno, saj so se obveznosti zmanjšale za 349,76 mio. EUR, sredstva pa za 243,77 mio. EUR. Pri zavarovalnicah Generali in Grawe te primerjave ne moremo narediti, saj v letnem poročilu točnega podatka glede vpliva MSRP 17 na obveznosti in sredstva ni. Omenjene primerjave so prikazane v tabeli 15.

Tabela 15: Sprememba obveznosti v primerjavi s spremembo sredstev

Zavarovalnice	Obveznosti		Sredstva	
	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi uvedbe MSRP 17 (v mio. €)	Celotna razlika (v mio. €)	Razlika zaradi uvedbe MSRP 17 (v mio. €)
Skupina Triglav	(353,10)	(349,76)	(248,93)	(243,77)
Zavarovalna skupina Sava	(196,71)	(204,52)	(147,25)	(154,77)
Zavarovalnica Generali	(90,18)	***	(19,73)	***
Zavarovalnica Grawe	17,28	***	(2,04)	***

Legenda: *** – podatek v letnem poročilu ni naveden.

Vir: lastno delo.

Če pogledamo prikaz skupne zadolženosti oziroma razmerje med dolgom (oz. obveznostmi) in sredstvi (angl. total debt ratio) (tabela 16), vidimo, koliko dolga ima zavarovalnica glede na sredstva. Razvidno je, da se je skupna zadolženost oz. razmerje med dolgom in sredstvi zmanjšalo pri Skupini Triglav (z 0,79 na 0,75 oz. za 4,85 %), Zavarovalni skupini Sava (z 0,81 na 0,78 oz. za 3,80 %) in zavarovalnici Generali (z 0,86 na 0,8 oz. za 6,92 %). To pomeni, da imajo te tri zavarovalnice manjšo zadolženost, kar zmanjšuje finančno tveganje in izboljšuje finančno stabilnost. Ravno obratno pa je bilo pri

zavarovalnici Grawe, kjer se je skupna zadolženost oz. razmerje med dolgom in sredstvi povečalo z 0,80 na 0,88 oz. za 10,63 %. To pomeni, da je zavarovalnica Grawe bolj zadolžena oz. da večji delež svojih sredstev financira z dolgom, kar lahko prinese večje finančno tveganje.

Pred uvedbo MSRP 17 in MSRP 9 je imela zavarovalnica Generali največje razmerje med dolgom in sredstvi. To je znašalo 0,86, kar pomeni, da je le-ta imela več sredstev kot obveznosti. Po uvedbi MSRP 17 in MSRP 9 pa ima največje razmerje med dolgom in sredstvi zavarovalnica Grawe. To znaša 0,88, kar pomeni, da ima zavarovalnica Grawe več sredstev kot obveznosti.

Tabela 16: Razmerje med dolgom in sredstvi

Zavarovalnice	Obveznosti na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Obveznosti na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Sredstva na dan 31. 12. 2021 (v mio. €)	Sredstva na dan 1. 1. 2022 (v mio. €)	Razmerje med dolgom in sredstvi na dan 31. 12. 2021 (E = A/C)	Razmerje med dolgom in sredstvi na dan 1. 1. 2022 (F = B/D)	Sprememba med obema razmerjema (v %) (G = (E – F)/E)
(A)	(B)	(C)	(D)				
Skupina Triglav	3.441,37	3.088,26	4.374,35	4.125,43	0,79	0,75	(4,85)
Zavarovalna skupina Sava	2.154,25	1.957,53	2.658,32	2.511,07	0,81	0,78	(3,80)
Zavarovalnica Generali	1.073,33	983,15	1.242,56	1.222,83	0,86	0,80	(6,92)
Zavarovalnica Grawe	179,52	196,8	225,11	223,07	0,80	0,88	10,63

Vir: lastno delo.

IASB je za sredstva napovedal, da bo prehod na MSRP 17 izboljšal preglednost in doslednost pri vrednotenju sredstev, povezanih z zavarovalnimi pogodbami. To naj bi prineslo tudi bolj realističen prikaz sredstev, saj MSRP 17 zahteva, da so sredstva vrednotena po pošteni vrednosti. To naj bi povečalo tudi kompleksnost in nekatere zavarovalnice bi se morale prilagoditi novim zahtevam, kar bi lahko povzročilo spremembe v vrednotenju sredstev in s tem povezanih prihodkov. Glede na vrsto takrat obstoječih praks pri MSRP 4 bi lahko MSRP 17 povzročil povečanje ali zmanjšanje sredstev za zavarovalne pogodbe ob prvi uporabi MSRP 17. Če se je na primer sredstvo iz zavarovalne pogodbe v skladu z MSRP 4 merilo z uporabo preteklih diskontnih stopenj, ki so bile višje od sedanjih stopenj, bi se pričakovalo, da bi se ob uporabi MSRP 17 merjenje sredstev iz zavarovalne pogodbe povečalo. To pa zato, ker bi bil učinek diskontiranja manj pomemben zaradi nižje diskontne stopnje. In ravno obratno, če bi bila pretekla diskontna stopnja manjša od sedanjih stopenj. V praksi so se sredstva ob prehodu na MSRP 17 pri Skupini Triglav in Zavarovalni skupini Sava znižala. Glavni razlogi za to je uporaba najboljše ocene predpostavk namesto previdne ocene predpostavk. Za zavarovalnici Generali in Grawe točnega podatka glede vpliva MSRP 17 na sredstva ni bilo mogoče razbrati iz letnega poročila. Če pogledamo samo primer Zavarovalne skupine Sava,

vidimo, da so se najbolj zmanjšale terjatve za 141,51 mio. EUR (94,59 %) oz. od tega so se terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov znižale za 128,54 mio. EUR (100 %).

6 SKLEP

MSRP 17 je obsežnejši in podrobnejši standard, ki je nadomestil prej veljavni MSRP 4. Velja od 1. 1. 2023 dalje. Novi standard je prinesel velike spremembe na področju zavarovalnih pogodb, saj je bistveno spremenil način pripoznavanja in merjenja obveznosti, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb.

Do uvedbe MSRP 17 so zavarovalnice iz različnih jurisdikcij z različnimi načini pripoznavale, ekonomsko gledano, enake zavarovalne pogodbe. MSRP 17 pa je vzpostavil usklajena in enotna pravila za računovodsko poročanje o zavarovalnih pogodbah med raznovrstnimi družbenoekonomskimi okolji, poenotil pa je tudi poročanje znotraj iste pravne jurisdikcije. Računovodski izkazi zavarovalnic so zato bolj pregledni, so poenoteni, primerljivi in posledično tudi bolj relevantni. Vse omenjene izboljšave naj bi tudi povečale informacijsko vrednost in olajšale odločanje vlagateljev pri poslovnih odločitvah, česar pa v tem trenutku še ne moremo empirično ugotoviti.

Razlika v primerjavi z MSRP 4 je bila tudi ta, da so zavarovalnice morale z uvedbo MSRP 17 razvrstiti vse zavarovalne pogodbe v posamezne zavarovalne portfelje in kasneje v zavarovalne skupine. Te so skupina kočljivih pogodb, skupina pogodb, za katere ni verjetno, da bi postale kočljive, in skupina preostalih pogodb, za katere še obstaja možnost, da postanejo kočljive. V posamični portfelj zavarovalnih pogodb je zavarovalnica vključila tiste pogodbe, ki so podvržene podobnim tveganjem in se skupaj upravljajo. Poleg tega so zavarovalnice v skladu z MSRP 17 morale biti previdne, da so iz iste skupine izključile pogodbe, ki so bile sklenjene v časovnem obdobju, ki je daljši od enega leta. Pomembno pa je tudi vedeti, da ob začetnem pripoznanju kočljivih zavarovalnih pogodb zavarovalnice ne smejo združevati s profitabilnimi zavarovalnimi pogodbami.

Slabost MSRP 4 je bila, da v njem ni bilo urejeno, kako so se obveznosti iz zavarovalnih pogodb vrednotile oz. merile. Agencija za zavarovalni nadzor oz. AZN je zato v Sloveniji sprejela ustrezno ureditev, ki je določala, kako naj se to meri. Zavarovalnice so tako poleg določb MSRP 4 uporabljale tudi slovenske zakonske in podzakonske akte oz. predpise, ki so bili sprejeti s strani AZN. Z razliko od MSRP 4 pa MSRP 17 zdaj določa tri pristope merjenja za obračunavanje zavarovalnih pogodb. Ti vključujejo splošni model merjenja, pristop razporejanja premij in pristop prilagodljivega zaslužka. Ti trije modeli določajo pristop, ki ga je treba upoštevati pri izračunu sestavin obveznosti iz zavarovalne pogodbe, in sicer obveznosti za škode, ki so že nastale, a še niso bile poravnane LIC, in obveznosti za preostalo kritje LRC.

Ob prehodu na MSRP 17 so morale zavarovalnice narediti pomembne spremembe pri razvrstitvah, merjenju in razkrivanju različnih postavk v svojih računovodskih izkazih. To

pomeni, da so morale izvesti vrednotenje vseh zavarovalnih pogodb, ki so bile izdane pred datumom, ko so prvič uporabile MSRP 17, in še veljavnih na ta dan – v primeru Skupine Triglav, Zavarovalne skupine Sava, zavarovalnic Generali in Grawe je bil to 1. 1. 2022. Za vrednotenje so morale zavarovalnice uporabiti popolni retrospektivni pristop ali prilagojen pristop z nekaterimi poenostavitvami (oz. prilagojen retrospektivni pristop) ali pristop izračuna po poštenu vrednosti.

Ob prehodu na MSRP 17 so morale vse štiri zavarovalnice tudi presoditi, ali njihovi zavarovalni produkti vsebujejo pomembno zavarovalno tveganje ali ne. V primeru, da ga ne vsebujejo, so morale ločiti oz. oddeliti nezavarovalne sestavine iz zavarovalne pogodbe. Za le-te se uporabi MSRP 9 oziroma MSRP 15. Prav zaradi tega je prišlo pri zavarovalnicah Triglav in Generali do spremembe. Skupina Triglav je morala ponovno presojati zavarovalna in finančna tveganja svojih pokojninskih produktov v varčevalni fazi – oz. imenovana prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja. Ob ponovni presoji so ugotovili, da ti produkti ne vsebujejo več pomembnega zavarovalnega tveganja. Posledica tega je, da so jih prerazvrstili iz zavarovalnih v finančne pogodbe, kar je pomembno vplivalo na računovodske izkaze. Poleg tega so se jim obveznosti iz zavarovalnih pogodb znižale, obveznosti iz finančnih pogodb pa so se jim povečale. Enako je naredila tudi zavarovalnica Generali za pokojninska zavarovanja pokojninskega načrta PN-AN01.

Iz zbranih podatkov, ki se nanašajo na primerjavo obveznosti, je bilo razvidno, da so se obveznosti pri Skupini Triglav, Zavarovalni skupini Sava in zavarovalnici Generali zmanjšale. Nasprotno pa je bilo pri zavarovalnici Grawe, kjer so se obveznosti po prehodu na dva nova standarda povečale. Prvotne obveznosti Skupine Triglav in Zavarovalne skupine Sava so se zaradi vpliva prehoda na MSRP 17 zmanjšale za približno 10 %. Za zavarovalnici Generali in Grawe pa se iz letnega poročila ni dalo natančno razbrati podatkov glede točnega vpliva MSRP 17 na obveznosti, zato sprememba za njiju ni bila izračunana.

Najpomembnejša sprememba glede obveznosti v bilanci stanja je bila zmanjšanje obveznosti iz zavarovalnih in pozavarovalnih poslov, ki so se prerazvrstile med sredstva/obveznosti iz (po)zavarovalnih pogodb. Namesto zavarovalno-tehničnih rezervacij ima zdaj Zavarovalna skupina Sava v bilanci stanja postavko sredstev oz. obveznosti iz zavarovalnih in pozavarovalnih pogodb. Na njihovo vrednotenje (sredstev in obveznosti iz zavarovalnih pogodb) sta najbolj vplivali uporaba najboljše ocene predpostavk namesto previdne ocene predpostavk in diskontiranje vseh obveznosti skupine z uporabo netvegane obrestne mere, ki ji je bila dodana likvidnostna premija. Oba učinka sta obveznosti zmanjšala. Prav tako je na vrednotenje vplivalo pripoznanje prihodnjega pričakovanega dobička za portfelje, vrednotene po metodah BBA in VFA, v CSM, kar je obveznosti povečalo.

Uvedba MSRP 17 je vplivala tudi na zadolženost, saj se je razmerje med dolgom (oz. obveznostmi) in kapitalom, ki nam pokaže, koliko dolga ima zavarovalnica glede na lastni

kapital, zmanjšalo pri Skupini Triglav (s 3,69 na 2,98 oz. za 19,27 %), Zavarovalni skupini Sava (s 4,27 na 3,54 oz. za 17,25 %) in zavarovalnici Generali (s 6,34 na 4,10 oz. za 35,32 %). To pomeni, da imajo te tri zavarovalnice manjšo zadolženost, kar zmanjšuje finančno tveganje in izboljšuje finančno stabilnost. Ravno obratno pa je bilo pri zavarovalnici Grawe, kjer se je zadolženost oz. razmerje med dolgom in kapitalom povečalo s 3,94 na 7,49 oz. za 90,21 %. To pomeni, da je zavarovalnica Grawe bolj zadolžena oz. da je večji delež svojega kapitala financirala z dolgom, kar lahko prinese večje finančno tveganje.

Če pogledamo tudi prikaz skupne zadolženosti oziroma razmerje med dolgom (oz. obveznostmi) in sredstvi, ki nam pokaže, koliko dolga ima zavarovalnica glede na sredstva, vidimo, da se je skupna zadolženost oz. razmerje med dolgom in sredstvi zmanjšalo pri Skupini Triglav (z 0,79 na 0,75 oz. za 4,85 %), Zavarovalni skupini Sava (z 0,81 na 0,78 oz. za 3,80 %) in zavarovalnici Generali (z 0,86 na 0,8 oz. za 6,92 %). To pomeni, da imajo te tri zavarovalnice manjšo zadolženost, kar zmanjšuje finančno tveganje in izboljšuje finančno stabilnost. Ravno obratno pa je bilo pri zavarovalnici Grawe, kjer se je skupna zadolženost oz. razmerje med dolgom in sredstvi povečalo z 0,80 na 0,88 oz. za 10,63 %. To pomeni, da je zavarovalnica Grawe bolj zadolžena oz. da večji delež svojih sredstev financira z dolgom, kar lahko prinese večje finančno tveganje.

Glede na opravljene analize podatkov v magistrskem delu ni mogoče enostransko zaključiti, da je prehod iz MSPR 4 na MSRP 17 povečal oz. zmanjšal obveznosti v analiziranih slovenskih zavarovalnicah, ker je to odvisno od tega kakšen portfelj ima določena zavarovalnica.

LITERATURA IN VIRI

1. Capps, S., Bogardus, E., Runchey, C., Edey, B., Donnelly, J. in van Wensveen, M. (brez datuma). EY. *IFRS 17 implementation*. https://www.ey.com/en_gl/industries/insurance/ifrs-17-implementation
2. CFI Education Inc. (brez datuma). *Loss ratio*. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/wealth-management/loss-ratio/>
3. Deller, A. (2017, 1. junij). ACCA. *Get ready for IFRS 17*. <https://www.accaglobal.com/gb/en/member/discover/cpd-articles/corporate-reporting/deller-jun17.html>
4. Deloitte. (2020). *New kid on the block IFRS 17: an overview..* https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/xs/Documents/About-Deloitte/mepovdocuments/mepov31/new-kid-on-the-block-IFRS17_mepov31.pdf
5. Deloitte. (brez datuma). *IFRS 4 - insurance contracts*. <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs4>
6. Editions financial. (brez datuma). *IFRS 4 versus IFRS 17: 3 key differences and what they mean for the insurance industry*. <https://www.editionsfinancial.com/ifrs-4-versus-ifrs-17-3-key-differences-mean-insurance-industry/>

7. European Financial Reporting Advisory Group. (2024). *The EU endorsement status report*. European Financial Reporting Advisory Group.
8. Generali zavarovalnica, d. d. (2024). *Letno poročila Generali zavarovalnice, d. d., 2023*. Generali zavarovalnica, d. d.
9. Grawe zavarovalnica, d. d. (2024). *Letno poročilo Grawe zavarovalnice, d. d., 2023*. Grawe zavarovalnica, d. d.
10. Hayes, A. (2021, 6. julij). Investopedia. *Unearned premium*. <https://www.investopedia.com/terms/u/unearned-premium.asp>
11. Hayes, A. (2024, 7. junij). Investopedia. *Loss ratio: what it is, how it's calculated, types*. <https://www.investopedia.com/terms/l/loss-ratio.asp>
12. IASB. (2013). *Insurance contracts (exposure draft)*. IFRS Foundation Publication Department.
13. IFRS Foundation. (2017a). *IFRS 17 insurance contracts - effects analysis*. IFRS Foundation.
14. IFRS Foundation. (2017b). *IFRS standards (fact sheet)*. IFRS Foundation.
15. IFRS Foundation. (brez datuma a). *IFRS 17 insurance contracts*. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-4-insurance-contracts/#about>
16. IFRS Foundation. (brez datuma b). *Beyond IFRS 4 insurance contracts project*. IFRS Foundation.
17. Mednarodni računovodski standard 32 (MRS 32). Ur. l. EU, št. L 320-0/08.
18. Mednarodni standard računovodskega poročanja 17 (MSRP 14). (2021). Uredba Komisije (EU) št. 2021/2036.
19. Mednarodni standard računovodskega poročanja 4 (MSRP 4). (2008). Uredba Komisije (ES) št. 1126/2008, skl. s št. 1606/2002.
20. Mörec, B. (2018). Kaj zavarovalnicam prinaša težko pričakovani standard za zavarovalne pogodbe – MSRP 17? *Zavarovalniški horizonti*, 14(1), 19–29.
21. Prelog, I. (2005). *Klasifikacija in vrednotenje zavarovalnih pogodb življenjskih zavarovanj v skladu z novimi mednarodnimi standardi in njihov vpliv na računovodenje v slovenskih zavarovalnicah* (magistrsko delo). Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.
22. PricewaterhouseCoopers. (2017). *IFRS 17: redefining insurance accounting*. PWC – PricewaterhouseCoopers.
23. Signorelli, T., Campani, C. H. in Neves, C. (2022). Direct approach to assess risk adjustment under IFRS 17. *Revista Contabilidade & Finanças*, 33(90), e1646.
24. Sklep o podrobnejših navodilih za vrednotenje zavarovalno-tehničnih rezervacij. Ur. l. RS, št. 4/16, 67/22 in 46/23.
25. Slovensko zavarovalno združenje. (brez datuma). *Matematična rezervacija*. <https://www.zav-zdruzenje.si/izrazi/matematicna-rezervacija/>
26. The Footnotes Analyst. (2023, 1. februar). *Prudent versus unbiased: IFRS 17 insurance liabilities*. <https://www.footnotesanalyst.com/prudent-versus-unbiased-ifrs-17-insurance-liabilities/>
27. Tomažin, A. (2022a). *Računovodstvo v bankah in zavarovalnicah: MSRP 4* (interno

- gradivo). Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.
28. Tomažin, A. (2022b). *Računovodstvo v bankah in zavarovalnicah: MSRP 17* (interno gradivo). Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.
 29. Valant, M. (2019). *Analiza učinkov uvedbe standarda MSRP 17 na izkaz finančnega položaja premoženjske zavarovalnice* (magistrsko delo). Fakulteta za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani.
 30. Wonda. (brez datuma). *Why does IFRS 17 replace IFRS 4*. <https://ifrs17explained.com/2018/10/24/why-does-ifrs-17-replace-ifrs-4/>
 31. Yeoh, J., Knubley, R. in Weiner, J. (2012). Insurance contracts - loss recognition test. V *FASAB & IASB Meeting* (str. 1–16). IFRS Foundation.
 32. Yousuf, W., Stansfield, J., Malde, K., Mirin, N., Walton, R., Thorpe, B., Thorpe, J., Iftode, C., Tan, L., Dyble, R., Pelsser, A., Ghosh, A., Qin, W., Berry, T. in Er, C. (2021). The IFRS 17 contractual service margin: a life insurance perspective. *British Actuarial Journal*, 26, 1–105.
 33. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). Ur. l. RS, št. 65/09 – UPB, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O in 75/23.
 34. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar). Ur. l. RS, št. 99/10 – ZZavar UPB7, 90/12, 102/12, 56/13, 63/13 - ZS-K, 66/14, 92/14 in 93/15-ZZavar-1.
 35. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-1). Ur. l. RS, št. 93/15, 9/19, 102/20, 48/23 in 78/23 – ZZVZZ-T.
 36. Zavarovalna Skupina Sava, d. d. (2024). *Letno poročilo Zavarovalne skupine Sava in Save Re, d. d. 2023*. Zavarovalna Skupina Sava, d. d.
 37. Zavarovalnica Triglav, d. d. (2023). *Letno poročilo Skupine Triglav in Zavarovalnice Triglav, d. d., 2022*. Zavarovalnica Triglav, d. d.
 38. Zavarovalnica Triglav, d. d. (2024). *Letno poročilo Skupine Triglav in Zavarovalnice Triglav, d. d., 2023*. Zavarovalnica Triglav, d. d.
 39. Zavpro zavarovanje. (brez datuma). *Zavarovalno tehnične rezervacije*. https://zavpro-zavarovanje.si/zavarovalno_tehnicne_rezervacije.html